

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Pohádka jako literární žánr, problém komparatistiky

Vypracovala: Lucie Kodetová
Vedoucí práce: prof. PhDr. Miloš Zelenka, Dr.Sc.

České Budějovice 2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 30. dubna 2014

Lucie Kodetová

Poděkování:

Děkuji prof. PhDr. Miloši Zelenkovi, Dr.Sc. za odborné vedení, cenné rady, ochotu a pomoc při psaní mé bakalářské práce. Zároveň bych ráda poděkovala PhDr. Olze Vaněčkové za velmi přínosné diskuze o praktické části.

Anotace

Práce zpracovává téma pohádky jako literárního žánru. Navazuje část přibližující problematiku komparistiky. Součástí je seznámení s významnými osobnostmi literární komparistiky, folkloristiky a lidové slovesnosti obecně. V práci je k nalezení také konkrétní rozbor nejznámějších pohádek z hlediska jejich původu a variant. Jedním z cílů této bakalářské práce je i seznámení s různým materiálem obsahujícím teorii pohádek či textové databáze jejich různých variant.

Praktická část obsahuje výzkum výskytu vybraných lidových pohádek a jejich variant v knihovnách veřejných, školních a domácích. Cílem je zjistit, zda a do jaké míry jsou knihovny ovlivňovány novodobými trendy, případně zda lpí i na tradičních verzích pohádek.

Abstrakt

This work concerns the topic of fairy tale as a literary genre. It continues approaching the issue of Comparative Studies. Considering parts of this paper, there is an introduction of important figures in comparative literature and folklore and folk literature in general. In this work can be also be found specific analysis of the most famous fairy tales from their origin and variants point of view. One of the goals of this thesis is the introduction of different material containing the theory of fairy tales or text databases of different variations.

The practical part includes research on the incidence of selected folk tales and their variants in public libraries, schools and homes. The aim is to determine whether and to what extent are libraries influenced by modern day trends, or whether they tend to keep the traditional versions of fairy tales.

Obsah

1	Úvod	7
1.1	Pohádka jako literární žánr	8
1.2	Definice klasické pohádky	8
1.3	Charakteristické prvky	9
1.4	Kompozice pohádek	10
1.5	Pohádkové postavy - čert	12
2	Autorská a nonsensová pohádka	14
3	Dělení pohádek	15
3.1	Dělení podle tříd	15
3.2	Dělení podle syžetů	16
3.3	Třídění podle motivů	17
4	Vznik pohádek	18
5	Vývoj pohádek	20
6	Psychologie pohádek	21
6.1	Sexuální symbolika v pohádkách	22
7	Děti a pohádky	24
8	Shrnutí	25
9	Literární komparatistika	26
9.1	Příbuzné literatury	26
9.2	Další literatury	26
10	Sběratelé lidové slovesnosti	28
10.1	Karel Jaromír Erben	29
10.2	Jiří Polívka	29
11	Pohádky „bratří Grimmů“	31
11.1	Sněhurka	31
11.2	Jeníček a Mařenka	32
11.3	Popelka	33
11.4	O Červené karkulce	34
11.5	Šípková Růženka	34
12	Závěr	36
13	Praktická část	37
13.1	Východiska šetření	37

13.2	Přístup a použité metody	38
13.3	Cíl a výzkumná šetření	38
13.4	Knihovny veřejné	39
13.5	Knihovny školní	52
13.6	Domácí knihovny	55
13.7	Závěr praktické části	60
14	Použité zdroje	61

1 Úvod

Pohádka je literárním žánrem, který nalezneme ve všech národech, ve všech dobách, ve všech generacích. Setkáváme se s ní neustále, jediné, co se mění, je úhel pohledu, jakým na ni pohlížíme. Přestože není nikdo, kdo by ji neznal, je stále obestřena mnoha tajemstvími, se kterými si láme hlavu nejen odborník. Kdy a kde pohádky vznikly? A za jakým účelem? Jak je možné, že se zmínky o prvních z nich objevují ve stejný čas ve všech koutech světa, navíc v podobném znění, aniž by se dané národy měly možnost setkat? Nejasné je také jakékoli rozdělení pohádek, jejich kategorizace. Podle čeho je vlastně dělit? Podle tříd? Syžetů? Motivů? V průběhu této práce se dozvíte, že byly využity všechny zmíněné možnosti a přesto se stále nenašel jednoznačný systém dělení pohádek. Hlavním důvodem je možnost sdílení více typických prvků, rysů v jedné pohádce a naopak. V této práci proto uvádím také kapitolu věnovanou právě těmto charakteristickým prvkům a to v souvislosti s repertoárem našich národních pohádek. Jak již bylo zmíněno, tento žánr má své místo ve všech generacích lidstva. Primární význam má však jednoznačně pro děti, proto se jimi bude zabývat kapitola „Děti a pohádky“.

Účelem této práce není detailní rozbor jednotlivých pohledů na pohádku jako literární žánr, ale vytvoření komplexnějšího náhledu v rámci možností textového rozsahu práce.

1.1 Pohádka jako literární žánr

Na úvod je důležité upozornit, že podle původu známe tři typy pohádek¹:

- 1) Lidová pohádka, kterou rozumíme autentický záznam lidového vypravěče, bez jakékoli úpravy.
- 2) Lidová pohádka literární, která již obsahuje určitý zásah do původní verze.
- 3) Autorská pohádka již není produktem lidové slovesnosti, ale je výtvorem autora.

Práce se bude detailněji zabývat pouze lidovými pohádkami, případně jejich adaptacemi. Autorská pohádka bude z kapacitních důvodů zmíněna jen okrajově.

1.2 Definice klasické pohádky

V současné době pohádkou rozumíme literární text založený na lidové slovesnosti. Jsou to starodávné příběhy, které odrážejí představy a zkušenosti lidstva. V dnešní době považujeme obsah pohádek spíše za výmysl. Mnoho prvků se však zakládá na skutečnosti. Příběhy často vypráví o tom, jak se kdysi skutečně žilo. A i to, co pravdivé není, je lidská fantazie, která lidem pomáhala vysvětlit si reálné situace pro ně nepochopitelné. I dnes jsou určité jevy, které věda ani lidský rozum nedokáže racionálně vysvětlit. Mnoho lidí přiznává, že věří na „něco“ mezi nebem a zemí. Každý o „tom“ má jiné představy, ale zkrátka cítíme, že ne všechno víme a známe. U lidí z dávnějších dob tomu bylo stejně. My jen díky vyšší úrovni vědeckých poznatků chápeme více jevů, zejména přírodních, a proto tedy nemáme potřebu vysvětlovat si je bludičkami, divokými příšerami či pomstou bohů. Právě proto nám některé z pohádek zní neskutečně, ale pravdou je, že je lidé kdysi prožívali velice reálně a intenzivně. Důkazem nám může být obrovské množství pohádek včetně všech jejich variant dochovaných až do dnešní doby.

---

¹ TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1992, 171 s. ISBN 80-704-0055-2.

1.3 Charakteristické prvky

Klasické pohádky mají hned několik typických znaků² - obsahových, jazykových, kompozičních,...

- 1) šťastný konec - zlo je potrestáno, v lepším případě napraveno
- 2) boj dobra a zla - dobro vždy zvítězí
- 3) ustálená počáteční a konečná část - „Bylo, nebylo“, „Za sedmero horami a řekami“, „Žili spolu šťastně až do smrti“,...
- 4) není konkrétně určena doba, ve které se příběh odehrává
- 5) žádné rozsáhlé popisy prostředí ani charakteristiky postav
- 6) hrdina mívá jen křestní jméno, ostatní postavy mají obecná jména
- 7) příběh je smyšlený, mohou v něm tedy vystupovat i nereálné postavy
- 8) přítomnost nadpřirozených sil
- 9) číselná symbolika - 3 (úkoly, bratři, princezny, 3 úkoly po 3 dnech), 7 (za sedmero horami a sedmero řekami, sedmihlavý drak, apod.), 9, 6, 12 (měsíců), 13 (symbol nebezpečí)
- 10) hlavní hrdina je kladný, mívá záporný protějšek
- 11) časté postavy pomocníků (mohou pomáhat i škodit, víly, čarodějnice, sudičky, čerti, kouzelné předměty, i zvířata,...)
- 12) častá přímá řeč

Další charakteristické prvky jsou typické pro jednotlivá území (národy), ve kterých se pohádky vyprávěly. Pro příklad budou použity japonské pohádky.

V japonských pohádkách jsou například častými postavami mniši, kteří nežili jen v kláštřích, ale chodili mezi lidmi a ti je žádali o rady a pomoc. Vždy byli buddhističtí, mohli mít i nadpřirozené schopnosti. Dalším typickým rysem je výskyt lišky a jezevce, kteří se proměňují ve zvířata či lidi. Lišky mohou být i záporné postavy, jezevec je proto častější. Japonské pohádky se od těch našich odlišují také námětem. Vypravěči mnohdy hledají překvapení tam, kde vůbec nejsou, vyprávějí o zvláštních událostech, které vůbec zvláštní nejsou. Rozdíl ve jménech, oblečení

---

² TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1992, 171 s. ISBN 80-704-0055-2.

postav či pojmenovávání a užívání pro nás netypických předmětů je asi samozřejmé.³

1.4 Kompozice pohádek

Každá pohádka má svůj úvod. Ten je v naprosté většině tvořen jednou z mnoha ustálených formulí. Poté jsme uvedeni do určité situace, ve které se začínáme seznamovat s postavami. Jako prvního většinou poznáváme budoucího hlavního hrdinu. Samotné představení této postavy nám může napovědět jejich funkci. Například hrdina zloděj slouží nejčastěji k pobavení. Další děj se poté může vyvíjet mnoha směry. Proppovi se podařilo všechny tyto varianty děje zachytit a uspořádat. S finálním výčtem se můžeme setkat nejen v jeho knize *Morfologie pohádky a jiné studie*, ale i v mnoha dalších publikacích. Kromě uvedené knihy Proppa jsem jej našla i v díle Lucie Staňkové⁴, která pohádku zkoumá z hlediska jejího vlivu na psychický vývoj dítěte.

Po úvodním seznámení s budoucím hrdinou nás tedy čeká jeden z následujících scénářů:

1. jeden ze členů rodiny opouští domov
2. hrdinovi je něco zakázáno
3. zákaz je porušen
4. škůdce se snaží vyzvídat
5. škůdce dostává informace o své oběti
6. škůdce se snaží oklamat svou oběť, aby se zmocnil jí nebo jejího majetku
7. oběť podlehne úskoku a tím bezděčně pomáhá
8. škůdce působí jednomu ze členů rodiny škodu nebo újmu
9. neštěstí nebo nedostatek jsou sděleny, k hrdinovi se někdo obrací s prosbou nebo rozkazem, je odeslán nebo propuštěn
10. hledač se rozhodne k protiaksi nebo s ní vysloví souhlas
11. hrdina opouští domov
12. hrdina je podroben zkoušce, vyptávání, je napaden apod., čímž se připravuje získání kouzelného prostředku nebo pomocníka

---

³ ČERNÁ, Zlata a Miroslav NOVÁK. Prodaný sen: Japonské pohádky. Praha: Albatros, 1973.

⁴ STAŇKOVÁ, Lucie. Články.rvp: Pohádky a jejich vliv na psychický vývoj dítěte.

In: *Články.rvp* [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/10327/pohadky_a_jejich_vliv_na_psychicky_vyvoj_ditete___ke_stazeni.pdf

13. hrdina reaguje na činy budoucího dárce
14. hrdina dostává k dispozici kouzelný prostředek
15. hrdina je přenesen, dovezen nebo přiveden k místu, kde se nalézá předmět hledání
16. hrdina a škůdce vstupují do bezprostředního boje
17. hrdina je označen
18. škůdce je poražen
19. počáteční neštěstí nebo nedostatek jsou zlikvidovány
20. hrdina se vrací
21. hrdina je pronásledován
22. hrdina se zachraňuje před pronásledováním
23. nepoznaný hrdina se dostává domů nebo do jiné země
24. nepravý hrdina si klade neoprávněné nároky
25. hrdinovi je uložena těžká úkol
26. úkol je splněn
27. hrdina je poznán
28. nepravý hrdina nebo škůdce je odhalen
29. hrdina dostává nové vzezření
30. škůdce je potrestán
31. hrdina se žení a nastupuje na carský trůn

Tento výčet funkcí se týká jen jednání postav. V pohádce však nejsou jen postavy, ale také další prvky. Je jich opravdu mnoho, přesto i pro jejich rozbor má Propp ve své knize místo. Pro nás je však důležité, že každý jednotlivý element pohádky je označen zkratkou. Tato označení jsou používána při analýzách pohádek. Pro bližší představu je zde uveden seznam⁵ zkratk uvádějící různé reakce hrdiny:

E¹ - splnění zkoušky

E² - zdvořilá odpověď

E³ - služba mrtvému

E⁴ - propuštění zajatce

---

⁵ PROPP, Vladimír Jakovlevič, Miroslav ČERVENKA, Hana ŠMAHELOVÁ. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vydání tohoto souboru 1. Jinočany: H&H, 1999, 98 s. ISBN 80-860-2216-1

E⁵ - ušetření prosícího

E⁶ - podělení soupeřů

E^{VI} - oklamání soupeřů

E⁷ - prokázání různých jiných služeb nebo vyplnění proseb

E⁸ - pokus o zahubení je odvrácen apod.

E⁹ - vítězství ve rvačce

E¹⁰ - oklamání při výměně

1.5 Pohádkové postavy - čert

V podstatě existují tisíce různých pohádkových postav, každá má svůj úděl, svou charakteristiku. Pro detailnější rozbor je vybrána postava čerta, která je pro české pohádky typická. Existují 3 základní charakteristiky⁶ čerta:

Klasický čert

Klasický čert je postava určená ke strašení. Znázorňuje spolu s peklem trest za naše hříchy. Můžeme u nich pozorovat negativní vlastnosti lidí dovedené do extrémů - lenost, špinavost, nešikovnost, apod. V mnoha pohádkách postava čerta funguje také jako někdo, kdo člověka nabádá, láká k něčemu nepoctivému. V dnešní době však vídáme v pohádkách čerty zesměšněné. Sice stále zobrazují negativní vlastnosti lidí, ale v komické podobě. Důvod zřejmě pochází z doby osvícenství, kdy křesťanství ztrácelo svou důvěryhodnost. Podle osvícenců byl čert jen nástrojem pro zastrašování lidí - a ten už nebyl potřeba.

Původní smysl čertů - tedy zastrašení a varování před hříchy - znázorňuje i v dnešních verzích pohádek vůdce pekla Lucifer⁷. Postava Lucifera pochází z křesťanství, zobrazuje jednoho ze tří padlých andělů.

---

⁶ O roli čertů v pohádkách. In: *Bovepul.blog: Literatura* [online]. 2008 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://bovepul.blog.cz/0807/o-rolu-certu-v-pohadkach-2-cast>

⁷ Lucifer. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2014 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lucifer>

Humanistický čert

O humanistickém čertovi mluvíme v případě, že čert, který je v osvícenství nepotřebný se dostává na svět a postupně se stává člověkem. Klasickým zobrazením toho typu čerta je pohádka Jana Drdy *Zapomenutý čert*.

Pohanský čert

Pohanský čert je právě v osvícenských pohádkách, kde je zřetelný úpadek křesťanství. Čert sice používá křesťanské výrazy, ale jsou to jen prázdné formule. Příkladem může být pohádka *Čertův švagr* od Boženy Němcové.

2 Autorská a nonsensová pohádka

Jak již bylo zmíněno, autorská pohádka nevychází z lidové slovesnosti, ale je výtvořem daného autora. Často je proto nazývána také umělou či moderní. Od klasických pohádek se ovšem liší více znaky:

- 1) je odrazem doby, ve které vznikla - zasazena do prostředí a času
- 2) najdeme v ní sociální motivy, autorovy myšlenky
- 3) často popírá mysticismus, kouzla, tajemno - někdy až parodie na kouzelné bytosti a schopnosti
- 4) pohádkové bytosti žijí v symbióze s lidmi, stavěny na stejnou úroveň
- 5) narušuje klasický syžet - žádný šťastný konec ani magická čísla
- 6) častá kombinace žánrů, prvky detektivní, sci-fi, atd.
- 7) specifický je i jazyk, který je charakteristický vždy jen pro daného autora, ten může vnést prvky humoru, díky kterým je pohádka jistě přitažlivější

Jedním z nejznámějších světových autorů těchto umělých pohádek je jistě Hans Christian Andersen, jehož sbírky pohádek jsou v Čechách velmi oblíbené.

Nonsensová pohádka

Pokud se zabýváme autorskou pohádkou, je nemožné nezmínit tzv. nonsensové pohádky. Jsou to pohádky velice originální, fantazie zde nemá jasné hranice a často se protíná s realitou. I proto se příběhy často odehrávají ve spánku, ve snu, v náměsíčném stavu, zkrátka ve chvíli, kdy je realita zastřena a neoddělitelná od našich představ. Důležitou roli hraje také asociace, pohádky nám ukazují běžné věci v novém světle. Najdeme zde absurdní humor i ironii, stejně jako u autorské pohádky je typické míchání žánrů. Jako klasický příklad nonsensových pohádek uvádím knihu *Lingvistické pohádky*⁸ od Petra Nikla.

---

⁸ NIKL, Petr. *Lingvistické pohádky*. 1. vyd. Praha: Meander, 2006, 55 s. Modrý slon. ISBN 80-862-8349-6.

3 Dělení pohádek

Již v úvodu bylo řečeno, že dodnes neexistuje jednoznačné dělení pohádek. V této kapitole se pokusím alespoň o srovnání kategorizací některých autorů.

3.1 Dělení podle tříd

Nejčastěji se pohádky kategorizují do tří skupin (podle mytologické školy):

- pohádky s nadpřirozeným obsahem
- pohádky ze života
- pohádky o zvířatech

Toto dělení je však nepřesné, i pohádka o zvířatech může mít nadpřirozený obsah. Intuitivně většinu pohádek dokážeme zařadit, ale je to subjektivní, nejednoznačné.

Stejnou problematikou se dále zabýval W. Wundt, který se pokusil o poněkud rozsáhlejší dělení⁹:

- mytologické pohádky (bajky)
- čisté kouzelné pohádky
- biologické pohádky a bajky
- čisté zvířecí bajky
- etiologické bajky
- žertovné pohádky a bajky
- mravoučné bajky

Jeho kategorizace se i přes širší rozdělení nezbavuje problému výše zmíněného třízení mytologické školy. Možná právě snaha o detailnější rozdělení pohádek dala vzniknout ještě dalšímu problému – obtížnému rozlišení některých kategorií. Podle Proppa¹⁰ byla navíc bajka teprve na počátku zkoumání, její řazení k pohádkám bylo tedy nepřesné.

---

⁹ PROPP, Vladimír Jakovlevič, Miroslav ČERVENKA, Hana ŠMAHELOVÁ. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vydání tohoto souboru 1. Jinočany: H&H, 1999, 98 s. ISBN 80-860-2216-1

¹⁰ tamtéž

3.2 Dělení podle syžetů

Syžetem se zde rozumí nejvýraznější část pohádky. Tímto dělením se zabýval R. M. Volkov¹¹, který našel a rozlišil celkem 15 druhů syžetů:

- 1. nevinně pronásledovaných
- 2. o hloupém hrdinovi
- 3. o třech bratřích
- 4. o drakobijcích
- 5. o dobývání nevěst
- 6. o moudré panně
- 7. o zakletích a začarováních
- 8. o držiteli talismanu
- 9. o držiteli kouzelných předmětů
- 10. o nevěrné ženě
- atd.

Ani toto dělení se příliš neuchytilo. Důvodem bylo zejména to, že každý syžet je určován něčím jiným – podle charakteru hrdiny, podle počtu hrdinů, podle části děje apod. Syžety jsou ovšem tolik propletené, že rozdělit jeden od druhého je téměř nemožné. Bylo tedy zapotřebí udělat soupis všech možných syžetů, čehož se ujal Aarne. Každý syžet (typ) očísloval, takže pak bylo velmi jednoduché syžety jen přiřazovat k číslům. Sepsal celkem 7 syžetů (typů)¹²:

1. kouzelný odpůrce
2. kouzelný manžel (manželka)
3. kouzelný úkol
4. kouzelný pomocník
5. kouzelný předmět
6. kouzelná síla nebo dovednost
7. ostatní kouzelné motivy

---

¹¹ PROPP, Vladimír Jakovlevič, Miroslav ČERVENKA, Hana ŠMAHELOVÁ. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vydání tohoto souboru 1. Jinočany: H&H, 1999, 98 s. ISBN 80-860-2216-1

¹² tamtéž

Aarne spolu s Thompsonem sestavil klasifikační systém příběhů, v němž pohádky rozdělil a podle kategorií očísloval.

Problémy splývání a nemožnosti jednoznačného dělení stále zůstávají. Přesto je podle katalogu¹³ třídění syžetů odvozeno další možné dělení pohádek:

- pohádky o zvířatech
- kouzelné
- legendární
- novelistické
- o hloupých čertech
- humorné

3.3 Třídění podle motivů¹⁴

Předchozí kategorizace se potýkala stále se stejnými problémy. Bylo potřeba celou problematiku uchopit jinak. S novým pohledem přišel N. Veselovskij ve své knize *Poetika sjužetou*. Pojal syžet jako souhrn motivů, syžety se mohou kombinovat, motivy se prolínat i opakovat, dělení podle motivů by tedy mělo vyřešit problémy předchozích dělení.

Zmíním ještě jednu teorii, se kterou přišel J. Bédier. Všiml si, že některé prvky jsou stále a jiné se mění. Ty stále označuje řeckým písmenem, proměnné pak latinkou a pokouší se tvořit schémata. Bohužel ani zde nejde jednoznačně vyčlenit ony prvky.

---

¹³ ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 171 s. ISBN 80-736-7095-X.

¹⁴ PROPP, Vladimír Jakovlevič, Miroslav ČERVENKA, Hana ŠMAHELOVÁ. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vydání tohoto souboru 1. Jinočany: H&H, 1999, 98 s. ISBN 80-860-2216-1

4 Vznik pohádek

Již na počátku této práce bylo řečeno, že neexistuje jednotný názor na vznik pohádek. Nevíme, zda vznikly na jednom místě a do světa se rozšířily, nebo zda vznikaly po celém světě současně, bez spolupráce tamějších obyvatel. Jisté však je, že v pohádkách nacházíme podobné náměty, postavy, nadpřirozené bytosti, všechny navíc mají jakousi osnovu. Liší se pak zejména jmény postav, geografickými údaji či popisem zvířat. Proč tomu tak je? S tím si lámeme hlavu dodnes. Touto problematikou se zabývá srovnávací folkloristika, která na základě svého zkoumání stanovila čtyři možné teorie vzniku pohádek¹⁵.

Mytologická teorie

Mytologická teorie zastává názor, že pohádky jsou zbytky starých indoevropských mýtů. K této teorii se přidal Karel Jaromír Erben, Alexandr Nikolajevič Afanasjev a další.

Antropologická teorie

Antropologická teorie tvrdí, že pohádky mohly vznikat ve stejné době nezávisle na sobě. Původ mají mít v náboženských představách, v lidské psychice a vztazích člověka k okolnímu světu. To vše totiž mají lidé v sobě. V každém koutě světa se tyto představy a názory mohly vyvíjet stejným směrem, aniž by spolu národy spolupracovaly. Mezi vyznavače této teorie můžeme řadit zejména Bronislawa Malinowského, který se podrobně zabýval studiem primitivních národů.

Migrační teorie

Migrační teorie je zcela opačného názoru. Pohádky podle této teze vznikly právě pohybem obyvatelstva z různých zemí, které příběhy přinášelo do nového prostředí. A právě toto nové prostředí mělo za následek pozměňování určitých částí pohádek, jejich aktualizaci nebo jen adaptaci. Hlavním představitelem této teorie je Theodor Benfey, který navíc určil jako prvního původce pohádek Indii.

---

¹⁵ ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Vydání 1. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7095 X.

Historicko-geografická teorie

Tato finská teorie navázala na teorii Benfeye a určila další pravlasti pohádek – Arábii, Egypt či území Keltů. Této verzi napomáhá i fakt, že první dochované záznamy o pohádce pocházejí právě z Egypta. Jedná se o pohádku O Anupovi a Batovi ze 14. stol. před naším letopočtem.

Karel Horálek se pohádkou *O dvou bratřích* zabýval hlouběji. To, že pochází z Egypta, není žádnou záhadou. Zajímavé ale je, že se velmi podobá ruské obdobě z 18. století. Největší rozdíl je v úvodní části, další průběh je téměř stejný.

Všeobecně Horálek zastával názor, že pohádky se sblížovaly zejména v oblastech, kde docházelo ke kontaktu Slovanů, tedy na pomezí polsko-českém, slovensko-českém a slovensko-polsko-ukrajinském. Zároveň tvrdí, že všechny západoslovanské varianty jsou odvozeny z východoslovanské tradice. Z jeho studie také vyplývá, že ústní lidová slovesnost byla ovlivňována i prvky čistě literárními.¹⁶

---

¹⁶ HORÁLEK, Karel. České pohádky v mezislovanských kontaktech. In: *Slavica v českém a slovenském literárním vývoji*. Praha: Ústav pro českou a světovou literaturu ČSAV, 1986, s. 376.

5 Vývoj pohádek

Protože předchozí kapitola zmiňuje teorie vzniku pohádek, je důležité upřesnit, že podoba pohádek dnešních a těch původních je velice rozdílná. V první řadě tyto příběhy vznikaly k poučení, postrašení a snad i k pobavení výhradně dospělých. Bylo tradicí, že se po večerech scházely celé vesnice k poslechu příběhů, které vykládala stařešina, případně nějaký potulný návštěvník. Tehdejší „pohádky“ obsahovaly často obhroublé výrazy či krvavé detaily, nebyly tedy ničím, co by se mělo dostat k dětským recipientům. Až postupem doby se pohádky upravovaly do dnešní verze určené dětem.

Tento vývoj můžeme zaznamenat i v samotném pojmenování tohoto literárního žánru.

„Staročeský pojem „báchora, báchorka“ má ruský kořen z „bachorit“ (prášit); pojmenování pohádka se vyvinulo z polského „gadati“ – mluvit, dále pak vzniklo „gadka, gadanina“ – hádanka, s předponou „pogadka“. Od konce 18. století se pohádka objevuje v nynějším významu (zároveň také pohádka jako hádanka); pojem se ustálil v 70. letech 19. století.“ (Jana Čeňková a kol., 2006, s. 107)¹⁷

Vývoj lidstva je doprovázen náboženstvím, je tedy pochopitelné, že jej najdeme i v pohádkách. Klasickým příkladem jsou *Příběhy tisíce a jedné noci*, které zobrazují islámské náboženství. Vliv křesťanské víry byl již zmiňován u charakteristiky postav čertů v pohádkách.

Mezi pohádky s nejstarším dochovaným záznamem patří Popelka, kterou někteří řadí už do 9. století. Víme ale, že pohádky vznikaly daleko dříve. Nacházíme je v Egyptě, ale i v pozdní antice, kdy Apuleius (2. století našeho letopočtu) do svého románu *Zlatý osel* zapsal také pohádku *Amor a Psyché*.¹⁸ Tento příběh můžeme nalézt ve variantě Krásky a zvířete také v Rusku, Norsku nebo Švédsku.¹⁹

---

¹⁷ ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Vydání 1. Praha: Portál, 2006, 171 s. ISBN 80-736-7095-X.

¹⁸ STAŇKOVÁ, Lucie. Články.rvp: Pohádky a jejich vliv na psychický vývoj dítěte. In: *Články.rvp* [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/10327/pohadky_a_jejich_vliv_na_psychicky_vyvoj_ditete___ke_stazeni.pdf

¹⁹ 100+1 zahraniční zajímavost: Psychologie- příběhy pro děti. Praha: 100+1, a.s, 2014, č. 3. ISSN 0322-9629.

6 Psychologie pohádek

Pohádky jsou určeny dětem všech věkových kategorií. Nejdůležitější jsou však pro děti předškolního věku. Právě v tomto období děti začínají vnímat okolní svět stylem, který odpovídá tomu pohádkovému. Děti se snaží nově viděnému světu dospělých porozumět, ale není to pro ně snadné. Pohádky jsou pro ně vlastně zjednodušeným přepisem situací z dospělého světa podle dětského myšlení. Ukazují jasně hranice dobra a zla, které pak děti hledají i v reálném životě. Stejně důležitý je pro ně i hrdina, se kterým se ztotožňují a snaží se pochytit jeho morální hodnoty, statečnost, odhodlanost, trpělivost a další rysy chování. Jakmile se dítě ztotožní s hrdinou, dostává se s ním také do krizových situací. Hrdina mu poté ukazuje jakýsi základní návod k jejich řešení a dítě se tak pod vedením hrdiny učí řešit i problematrické situace ve vlastním životě. Nejenže si zvyšuje sebevědomí, zkouší také nebát se, použít rozum, případně si nechat poradit. Pokud překážku dokáže odstranit, dostává se mu útechy, že zvládne i skutečné problémy.

Podle toho, co se dítě má v pohádce naučit, lze vyčlenit:

- pohádky orální²⁰ - děti se učí zacházet s jídlem, podělit se o něj
- *Otesánek, O perníkové chaloupce, Červená karkulka, Hrnečku, vař!*,
Zlatovláska a další

Symbolikou pohádek se zabýval Carl Gustav Jung, který tvrdil, že všechny pohádky zobrazují archetypální vývoj člověka, kterému tedy každý člověk rozumí. Psycholožka Marie-Louis von Franzová považuje pohádku (stejně jako Jung) za „nejčistší a nejjednodušší výraz kolektivně nevědomých procesů“²¹. Zároveň ale tvrdí, že pohádku máme nechat působit na naše nevědomí a nenechat vědomí rozebírat ji a zkoumat další významy.²²

---

²⁰ STAŇKOVÁ, Lucie. Články.rvp: Pohádky a jejich vliv na psychický vývoj dítěte. In: *Články.rvp* [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/prilohy/10327/pohadky_a_jejich_vliv_na_psychicky_vyvoj_ditete___ke_stazeni.pdf

²¹ *100+1 zahraniční zajímavost: Psychologie- příběhy pro děti*. Praha: 100+1, a.s, 2014, č. 3. ISSN 0322-9629

²² tamtéž

6.1 Sexuální symbolika v pohádkách

Přestože jsou pohádky určené pro děti, při detailnějším rozboru můžeme zachytit hned několik prvků souvisejících se sexuálním životem.

Polibek prince a princezny je v pohádkách klasickým symbolem lásky, který chápe i malé dítě. Při hlubším zkoumání některých pohádek je však možné najít i skrytější symboliku, která je dětem na první pohled neodhalitelná.

Červená karkulka - Karkulka je matkou varována, aby nesešla z cesty a nerozbila láhev, v čemž je patrná symbolika sexuality a ztrátou panenství.²³ Červený čepeček je podle Fromma chápán jako symbol menstruace.²⁴

Další zdroj²⁵ pracuje hned s několika různými verzemi. Jednou z nich je, že příběh varuje před nucenou prostitucí. Ve Francii totiž červený plášť náležel kurtizánám. Existuje také mytologický výklad, který červený čepec vnímá jako slunce, které ohrožuje temnota (vlk). Příběh může být vykládán i jako varování před muži, kteří jsou lstiví a chtíví sexuálního aktu. Žena vítězí, když muž (vlk s kameny v břiše) zobrazující těhotnou ženu, umírá.

Sněhurka - V této pohádce je velmi silná symbolika bílé barvy zobrazující nevinnost, čistotu, cudnost. Přesto je to právě polibek prince, který Sněhurku zachrání před smrtí.

Dalším prvkem je jistě také oidipovské chování - buď dítě touží, aby jeho rodič byl jen jeho, nebo lze najít variantu oidipovského odmítnutí, kdy např. otec chce mít dceru jen pro sebe a ona před jeho tužbami utíká.²⁶

Téměř v každé pohádce se setkáváme se situací, kdy je princezna zavřena do věže a čeká na prince, který ji osvobodí. Do věže je zavřena proto, že ji čeká přerod z mladé

---

²³ STAŇKOVÁ, Lucie. Články.rvp: Pohádky a jejich vliv na psychický vývoj dítěte. In: *Články.rvp* [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/10327/pohadky_a_jejich_vliv_na_psychicky_vyvoj_ditete___ke_stazeni.pdf.

²⁴ *100+1 zahraniční zajímavost: Psychologie- příběhy pro děti*. Praha: 100+1, a.s, 2014, č. 3. ISSN 0322-9629.

²⁵ tamtéž

²⁶ STAŇKOVÁ, Lucie. Články.rvp: Pohádky a jejich vliv na psychický vývoj dítěte. In: *Články.rvp* [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/10327/pohadky_a_jejich_vliv_na_psychicky_vyvoj_ditete___ke_stazeni.pdf

dívky ve zralou ženu, tedy první menstruace. Princ, mladý muž, ji osvobodí, vezme si ji za ženu, čímž se i on stává dospělým mužem.

7 Děti a pohádky

Jak již bylo řečeno, pohádky dětem slouží jako útočiště. Jakob Streit dokonce vyjádřil myšlenku, že pohádka dítě zachraňuje před dnešním přetechizovaným světem plným betonu, skla a chladu. Zvláště v předškolním věku používají děti nejvíce svou fantazii, a pohádka jim dává prostor, kde ji mohou plně rozvíjet. Je však proti pohádkám na CD, DVD, v televizi atd. To jsou jen náhražky. Dítě totiž potřebuje blízkou osobu, která bude příběh prožívat s ním. Velmi kriticky také hodnotí komiksy Disneyho, který na děti působí přemrštěně a deformuje jejich vlastní přirozenou fantazii. Navíc mnohdy ukazují nevhodné chování - zbraně, násilí, hádky apod. Mělo by to být naopak. Stokrát účinnější než napomínání či trestání dětí za nevhodné chování je ukázat jim jejich chyby prostřednictvím pohádek. I pohádky bratří Grimmů obsahují mnoho ponaučení.

Aby pohádky působily správně, musíme také zvážit, které pohádky vyprávět v různém věku a také jak je vyprávět. Děti kolem tří let jsou fascinovány svým tělem a pohyby, které dokáže. Proto jsou vhodné pohádky o prstíčkách, o nožičkách a podobně. Předškolní věk je doba pro rozvoj fantazie, děti tedy nepotřebují slyšet co nejvíce detailů, ale jen jakousi linii, aby si detaily mohly domýšlet samy. Na prvním stupni základní školy je již možné vyprávět pohádky složitější, obsahující různé znaky a symboly. Samozřejmě záleží na každém konkrétním dítěti a jeho vývoji. Proto je důležité, aby rodiče s dětmi pracovali, sledovali jejich rozvoj a pokoušeli se mu pomoci tam, kde se objeví problémy. Když dítě posadíme před televizi a pustíme mu pohádku *Scooby Doo*, zaměstnáme jeho pozornost, ale nic hlubšího si z toho neodnese.²⁷

---

²⁷ STREIT, Jakob. *Proč děti potřebují pohádky*. 1. vyd. V Praze: Baltazar, 1992, 79 s. ISBN 80-900-3074-2.

8 Shrnutí

Ať už pohádky vznikaly v každé zemi izolovaně, nebo se rozšířily ze společné lokace, jistě se shodneme na tom, že v dnešní době izolované nejsou. Na našem území nalezneme pohádky z Číny, Egypta, z arabských zemí atd. V tomto bodě již víme základní informace o tom, co je pohádka jako literární žánr, jak pohádky členíme, čím jsou charakteristické, a víme, jak mohly vznikat. Pochopili jsme, jak důležité jsou pro dětské recipienty, a že se nejedná jen o nějaké příběhy, ale že jsou to části našich dějin, které nám i dnes mnohou dát mnoho poučení a zábavy zároveň.

Další část této práce bude věnována pohádkám z komparatistického hlediska. Následující kapitoly představí konkrétní pohádky v mezinárodních kontextech, seznámí nás s hlavními osobnostmi spojenými s lidovými pohádkami. Zaměří se také na srovnání různých variant pohádek.

9 Literární komparatistika

Literární komparatistika je literárněvědná disciplína, která se zaměřuje na srovnávání literatur v mezinárodních souvislostech. Mezi hlavní cíle²⁸ patří možnost hodnocení a kritiky literárních děl, objevování jejich genetických vztahů a samozřejmě také získávání poznatků o literární historii. Tato práce nebude hodnotit rozebírané pohádky, bude se zaměřovat zejména na vztahy literární tvorby mezi různými národy.

9.1 Příbuzné literatury

Podle Josefa Hrabáka jsou si nejbližší slovanské literatury a to nejen díky historickému vývoji, ale i díky jazykové příbuznosti a etnické sounáležitosti. Stejný názor má i Frank Wollman, který ve své knize *Slovesnost Slovanů*²⁹ detailně rozebírá historické vztahy mezi slovanskými národy. Všechny Slovany zde zobrazuje jako jeden propojený svět. Stejně jako národy propojuje i jejich literární historii. Jeho výklad je o to zajímavější, že je schopen plynule zařazovat české literární dějiny do souvislostí slovanské tvorby. Jeho kniha je o to unikátnější, že jako jediná té doby je psána synchronistickou metodou, další podobná díla vypisují dějiny literatur různých zemí jednotlivě nebo nejsou dokončená.

9.2 Další literatury

Slovanské země a jejich literární historie je nám nejbližší. Co ale další části světa? Co Afrika, Island, Turecko, Čína, Írán a další - nám vzdálenější - lokality? Samozřejmě i tam mají své pohádky. Bohužel není snadné naučit se všechny jazyky světa, abychom si mohli přečíst pohádky z různých zemí. Zejména u těch starších a také původnějších verzí je velmi těžké získat překlady. Proto mě velmi zaujal projekt, u kterého se nelze nepozastavit. Český esperantista Theodor Kilián, známý také díky jazykovým táborům, dal za úkol svým přátelům z celého světa, aby přeložili tamější národní pohádky do esperanta a poslali mu je. Všechny tyto pohádky vydal pod názvem *La Mondo Rakontas - Svět vypráví*. Do českého jazyka je přeložila Eva Techniková. Jindřiška Drahotová poté vyhledala další pohádky z různých zdrojů, některé posbírala a přeložila sama.

---

²⁸ HRABÁK, Josef. *Literární komparatistika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1976.

²⁹ WOLLMAN, Frank. *Slovesnost Slovanů*. Praha: Vesmír, 1928.

Výsledkem je naprosto unikátní soubor pohádek z celého světa nazvaný *Pohádky ze všech koutů světa*³⁰. Celkem tedy obsahují:

- 25 pohádek z knihy *La Mondo Rakontasod* Theodora Kiliana
- 7 pohádek z knihy *Faktoj kaj fantazioj* od Marjorie Boulton
- 3 pohádky z Číny z časopisu „*El Popola Ĉinio*“
- 10 pohádek z časopisu *Juna Amiko*, vydávaného v Maďarsku
- 2 pohádky z občasníku „*Vesperto*“ Bély Kovacse z Maďarska
- 1 pohádku z mezinárodního časopisu *Kontakto*, vydává UEA, Belgie.
- 1 pohádku z knihy „*Kubaj popolaj fabeloj*“ od Marina Bacena

---

³⁰ DRAHOTOVÁ, Jindřiška. Esperanto: *Pohádky ze všech koutů světa*. *Esperanto: Pohádky ze všech koutů světa* [online]. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://esperanto.wz.cz/drahotova/pohadky.pdf>

10 Sběratelé lidové slovesnosti

Pokud se chceme zabývat komparatistikou pohádek, musíme je mít v první řadě zaznamenané. Jak víme, lidové pohádky se dochovaly díky ústnímu vyprávění lidí. Proto jsou pro nás důležití všichni, kteří ústní pohádky převedli do písemné formy. Díky nim je můžeme analyzovat, srovnávat nebo upravovat.

Mezi české sběratele lidové slovesnosti patřili: Karel Jaromír Erben, Božena Němcová, František Ladislav Čelakovský, Josef Štefan Kubín, Václav Tille, kterého zejména v kontextu pohádkové tvorby můžeme znát pod pseudonymem Václav Říha, či Jiří Polívka, který se zajímal o srovnávání slovanských lidových pohádek. Jako zástupce Slovenska sem jistě patří také Pavol Dobšinský.³¹

Mezi nejdůležitější sběratele lidové slovesnosti v zahraničí patří nepochybně Jacob Ludwig Carl Grimm a Wilhelm Carl Grimm, kterým se neřekne jinak než bratři Grimmové. Také Francie má svého zástupce, Charlese Parraulta a jeho sbírku *Pohádky matky husy*. Je nemožné nezmínit také ruské sběratele, protože právě oni stáli u zrodu folkloristiky a komparatistiky. Jména Fjodora Buslajeva a A. N. Afanasjeva (*Národní ruskské svazky*, Moskva 1855-1863) můžeme najít také mezi zástupci mytologické školy. Pro rozbor pohádek, zejména pro srovnávání různých variant byla v této práci nejvíce využita databáze³² amerického folkloristy D. L. Ashlimana, kde jsou k nalezení různé verze pohádek z celého světa.

Poněkud méně známí sběratelé jsou P. Ispirescu z Maďarska (*Basmele Rominilor*, 1872), G. Nerucci z Itálie (*Sessanta novelle montalesi*, 1880), či Mme de Beaumont z Francie (*Le Magdin des Enfants*), či Kandó Išii (*Nihon zenkoku kokumin dówa*, 1911), Kunio Janagida (*Nihon mukašibanaši šú*, 1930) a Keigo Seki (*Nihon mukašibanaši šúsei*, 1950) z Japonska.³³

---

³¹ TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1992, 98 s. ISBN 80-704-0055-2.

³² ASHLIMAN, D. L. *Professor D. L. Ashliman* [online]. 2000 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.pitt.edu/~dash/ashliman.html>

³³ KLEMENTOVÁ, D. *Šípková Růženka: Evropské pohádky*. Praha: Albatros, 1971.

Za zmínku také stojí unikátní dílo Viery Gašparíkové *Slovenské ľudové rozprávky*. Tyto tři svazky³⁴ obsahují pohádky z východního, západního a středního Slovenska, sbírané v letech 1928-1947.

10.1 Karel Jaromír Erben

Jak jsme zjistili, je mnoho autorů spojovaných s problematikou lidových pohádek. Na jednom z předních míst je nepochybně Karel Jaromír Erben. Bylo již řečeno, že se názorově přikláněl k mytologické teorii vzniku pohádek, tzn., že jsou to pozůstatky slovanských mýtů. Důležité je, že pohádky vydával v originálním znění. Například Božena Němcová, která také sbírala lidové pohádky, některé upravovala a tvořila tak vlastně jejich varianty. Stejně jako výše uvedení komparatisté i Erben viděl souvislosti slovanských literatur a zaměřil se na jejich pohádky. Vydal slovanskou čítanku³⁵, která obsahuje pohádky rozdělené podle lokality výskytu. Dalším jeho významným dílem je kniha *Slovanské pohádky*³⁶, ve kterých najdeme pohádky z různých slovanských zemí. Obě díla jsou jasným důkazem, že si souvislostí mezi slovanskými literaturami nevěšili jen komparatisté, ale i další autoři.

10.2 Jiří Polívka

Jako příklad tvorby tohoto autora uvádím *Pohádkové studie* z roku 1895. V tomto textu rozebírá krátkou pohádku, jejíž varianty našel v mnoha zemích.

„Hrabě Berka jako přírodokumec procházející se nad Dyjí pozoroval rybáře, a když tito vylovili nějakého vzácnějšího živočicha, vždy jim ho dobře zaplatil. Jednou vylovil rybář obzvláštní rybu a nesl ji hraběti na prodej. Dveřník nechtěl ho však k pánovi propustiti, až mu slíbil polovičku odměny. Rybář vyžádal si na hraběti jako odměnu 50 na zadnici. Polovici jich dostal dveřník, a od těch dob — končí vypravování — dveřník každého pustil bez překážky k svému pánovi.“³⁷

---

³⁴ WOLLMAN, Frank a Viera GAŠPARÍKOVÁ. *Slovenské ľudové rozprávky*. Bratislava: Veda, 2001, 2002, 2004.

³⁵ ERBEN, Karel Jaromír. *Sto prstonárodních pohádek a pověstí v nářečích původních*. Praha: I.L.Kober, 1865.

³⁶ ERBEN, Karel Jaromír. *Slovanské pohádky*. Praha: Svoboda, 1974.

³⁷ *Český lid: sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku*. Red. Čeněk ZÍBRT a Lubor NIEDERLE. Praha: V. Šimáček, 1895, IV., s. 513.

Tento příběh Jiří Polívka nachází v Turecku, ve Francii, na dvoře vévody Oty Vídeňského, u pruského krále Bedřicha V., existuje také varianta polská, německá i ruská. Německá varianta je navíc shodná s tou chorvatskou. Obdobný příběh má i Slovensko.

Jak vidíme, Josef Hrabák, Frank Wollman a další literární vědci měli pro svá tvrzení o propojenosti slovanských literatur neochvějně důkazy, které si mohly ověřit i další autoři.

11 Pohádky „bratří Grimmů“

Bratři Grimmové jsou pro lidovou pohádku důležitým mezníkem. Právě oni sebrali a sepsali obrovské množství pohádek, čímž rozpoutali zájem o lidovou slovesnost a inspirovali svou tvorbou další autory.

Následující pohádky jsou považovány za nejrozšířenější z těch, které bratři Grimmové zpracovali ve své knize *Pohádky bratří Grimmů*. Mnoho z nich se stalo námětem pro další zpracování - nejen knižní, ale také filmové, divadelní apod.

Databáze pohádek bratří Grimmů v internetové podobě je k nalezení zde³⁸. Tyto stránky jsou archivovány Národní knihovnou a můžeme zde najít nejen pohádky Grimmů v celém znění, ale i pohádky dalších autorů. Stránky jsou také přínosné svou částí Statistika, kde můžeme nahlédnout, o které pohádky je u čtenářů největší zájem.

11.1 Sněhurka

První písemná verze této pohádky pochází z Francie z rukou Jeana Froissarta, který tak reagoval na situaci ve francouzské královské rodině. Existuje však mnoho různých verzí pohádky o Sněhurce. Tou nejznámější je verze bratří Grimmů, která byla několikrát adaptována a také zfilmována. Právě v této verzi najdeme sedm trpaslíků. K dalším verzím patří příběh manželů, kteří nemohou mít děti a tak si Sněhurku uplácají ze sněhu. Ta však roztaje při přeskakování ohně.³⁹ Většina odborníků se shoduje, že originální verze pochází z doby kolem 16. století. Grimmové ji proslavili v německých zemích, ale neznamená to, že by ji neznali i jinde. Například v Itálii byla zaznamenána pohádka *Bella Venezia* nebo *The young slave*, které s příběhem o Sněhurce spojuje mnoho paralel, stejně jako příběh *Myrsina* z Řecka či *Gold-Tree* a *Silver-Tree* ze Skotska. Všechny tyto příběhy nám dávají možnost nahlédnout do středověku. Zajímavým faktem je, že žena byla zřejmě vnímána jako nepředvídatelný tvor.⁴⁰ V roce

---

³⁸ STRAKA, Robert a Tomáš MACEK. *Pohádky* [online]. [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.pohadky.org/>

³⁹ Sněhurka. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sněhurka>

⁴⁰ HART, Brad. The True Origins and History of Snow White and the Seven Dwarfs - Origins of Snow White. In: *Goodreads* [online]. 2010 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.goodreads.com/story/show/60644-the-true-origins-and-history-of-snow-white-and-the-seven-dwarfs>

1994 přišel Eckhard Sander s další možnou teorií vzniku pohádky O Sněhurce. Životní příběh Margarete von Waldeck se velmi nápadně přibližuje pohádkovému příběhu. Margarete byla jako mladá dívka otrávena, aby si ji nemohl vzít Filip II., jejich sňatek by nebyl politicky výhodný. Dívka měla navíc velmi špatný vztah se svou nevlastní matkou. Ve věku 16 let navíc musela žít mimo svůj domov (zřejmě právě díky vztahu s macechou) a pracovat v měděných dolech. Často slychávala posměšky, že spolu s dalšími najatými dětmi jsou vhodné jen pro práci „trpaslíků“. Ať už je cesta příběhu jakkoli dlouhá, jisté je, že byla osudová pro Walta Disneyho. Vybral si totiž právě tento příběh jako námět pro svou animovanou pohádku. Přestože mu mnoho lidí řeklo, že o trpaslíky nebude zájem, prosadil si svou, sehnal sponzory a výsledek známe. Sněhurka Disneyho proslavila po celém světě a on na oplátku ukázal světu pohádku o Sněhurce.⁴¹

11.2 Jeníček a Mařenka

V podání bratří Grimmů se jmenuje *Hansel und Gretel*. Původní (1812) a poslední (1857) verze Grimmů se liší hned v několika aspektech. Nejvýraznější změnou je změna z matky dětí na macechu, případně jen na „ženu“. V české verzi pohádky se Jeníček s Mařenkou ztratí hned napoprvé, protože drobečky z chleba jim sezobou ptáci. Ve verzích Grimmů si však napoprvé Jeníček značí cestu kamínky a vrátí se spolu se setrou domů.⁴²

Jeníček a Mařenka je pohádka známá v mnoha zemích.

- Ninnillo a Nennella (Itálie, Giambattista Basile).
- Malý palec (Francie, Charles Perrault).
- Molly Whuppie (Anglie).
- Jan a Hanna (Polsko).
- Old Grule (Morava).
- Malý chlapec a zlá macecha (Rumunsko).
- Čarodějnice (Rusko).
- Kouzelný let (African American).
- Juan a Maria (Filipíny).

---

⁴¹ HART, Brad. The True Origins and History of Snow White and the Seven Dwarfs - Origins of Snow White. In: *Goodreads* [online]. 2010 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.goodreads.com/story/show/60644-the-true-origins-and-history-of-snow-white-and-the-seven-dwarfs>

⁴² ALISHMAN, D. L. Hansel and Gretel: Jacob and Wilhelm Grimm. *Surlalunefairytales* [online]. 2000-2002 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.pitt.edu/~dash/grimm015a.html>

Texty všech těchto variant jsou k nalezení zde⁴³

11.3 Popelka

Popelka pochází z Číny, první zmínky o ní je možné najít z 10. století⁴⁴. Jedním z mnoha ukazatelů na původ této pohádky je jasný čínský symbol - malá noha. I Popelka má mnoho verzí, ve všech je však zřejmý motiv dospívání dívky, sourozenecká rivalita, motiv čistoty a zároveň něco kouzelného. V každé variantě Popelka vykonává hrubé práce, což je vnímáno nejen jako trest od macechy, ale také jako symbol dospívání, osamostatňování se. O jednu z těch známějších verzí se zasloužil Francouz Charles Perrault. Pohádku nazval Popelka aneb Skleněný střevíček. Na jeho tvorbu navazovala Božena Němcová, která s námětem dále pracovala a dospěla k dalším možnostem provedení stejného příběhu. Nazvala je *O Popelce, O třech sestřích, O Popelušce*. Tématu Popelky se věnovala i další česká spisovatelka, Eliška Krásnohorská.⁴⁵ Také Karel Jaromír Erben se tímto námětem zabýval a utvořil jednu z verzí.

Co se týče výskytu v zahraničí, varianty Popelky je možné vyhledat v Itálii, kde ji zpracoval G. Basil, o francouzské verzi Ch. Perraulta již byla řeč, v Německu ji zpracovali bratři Grimmové. Ani Egyptu není Popelka neznámá. Nejstarší je však jednoznačně příběh pocházející z Číny, který se považuje za ten úplně prvotní. Některé prameny uvádějí jako dobu vzniku 9.⁴⁶ století, jiné století 10.

Největší oblibu snad všech generací si získala zfilmovaná verze Popelky od Boženy Němcové v režii Václava Vorlíčka. Toto česko-německé filmové zpracování je v České

---

⁴³ ALISHMAN, D. L. Hansel and Gretel. *Surlalunefairytales* [online]. 2007-2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.pitt.edu/~dash/type0327.html#basile>

⁴⁴ HÁTLOVÁ, Petra. Novinky: Pohádka o Popelce zřejmě pochází z Číny. *Novinky* [online]. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/deti/288360-pohadka-o-popelce-zrejme-pochazi-z-ciny.html>

⁴⁵ VONDRÁK, Martin. Littera.uhk. *Metodický list - POPELKA* [online]. 2012 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://littera.uhk.cz/index.php/2012/05/22/metodicky-list-popelka/>

⁴⁶ Hajderová, Darja. Pohádka o Popelce a její varianty v české a světové literatuře. Liberec, 2012. bakalářská práce (Bc.). TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI. Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

republice každoročně vysíláno na Štědrý den. Fascinovaní touto pohádkou jsou také Norové⁴⁷. Zmíněná verze z roku 1973 pro ně neznámá symbol Vánoc.

11.4 O Červené karkulce

Pohádka, která je v dnešní době známá především ve verzi bratří Grimmů. První tištěná verze však pochází z Francie - *Le Petit Chaperon Rouge*. Zaznamenal ji mimo jiné také Perrault v již zmiňované knize *Pohádky mé matky husy*. Příběh o dívce s červenou karkulkou je známý v mnoha zemích a je jednou z pohádek s nejrozšířenějšími variantami. Zlo zpodobňuje vlk, ale také vlkodlak, obr, zlobr, dokonce i čarodějnice. Jedno mají ale nejstarší verze společné - žádný dobrý konec. Vlk Karkulku sežere a vítězí. V dnešní nejrozšířenější verzi samozřejmě vítězí dobro v podobě myslivce, který dívku i babičku zachrání. Při hlubším zkoumání historie tohoto příběhu jsem se setkala s názorem, že lze dějiny pohádky vysledovat podle evoluční biologie. Tímto tématem se zabýval Jamshid Tehrani z Centra koevoluce biologie a kultury britské Univerzity v Durhamu. I jeho postup však používá Aarne – Thompsonův klasifikační systém příběhů, ve kterém je tento příběh zařazen do kategorie “Nadpřirození protivníci“. Také v pohádce „O vlkovi a sedmi malých kůzlátkách“ byla nalezena výrazná podobnost, která naznačuje příbuznost obou příběhů. Výzkum Tehraniho ukazuje na to, že pohádka Červená karkulka pochází z evropského prostředí. Celkem nasbíral 58 variant příběhů ve 33 populacích.⁴⁸

V celkovém závěru studie je uvedeno, že pohádka o vlkovi a kůzlátkách vznikla v antice zhruba v 1. století n. l., Červená karkulka je zhruba o tisíc let mladší a pochází z Evropy.⁴⁹

11.5 Šípková Růženka

Šípková Růženka je příběh, který známe také v podání autora jménem Giambattista Basile, který nazval pohádku, *Slunce, Měsíc a Thalia*. Také již mnohokrát zmíněný

---

⁴⁷ Česká Popelka už 30 let boduje v Norsku, pro mnohé tím začínají svátky. In: *Kultura.idnes* [online]. 2013 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/tri-orisky-pro-popelku-norsko-de4-filmvideo.aspx?c=A131224_094255_filmvideo_hro

⁴⁸ MIHULKA, Stanislav. Evoluční příběh Červené karkulky. In: *Osel* [online]. 2013 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.osel.cz/index.php?clanek=7272>

⁴⁹ *100+1 zahraniční zajímavost: Psychologie- příběhy pro děti*. Praha: 100+1, a.s., 2014, č. 3. ISSN 0322-9629.

Charles Perrault vydal jednu z verzí nazvanou *Šípková Růženka v lese*. Bratři Grimmové tuto pohádku uvádí pod názvem *Little Briar-Rose*. Plné verze textů jsou k dispozici zde⁵⁰.

Pro srovnání verze Charlese Perraulta a bratří Grimmů uvádím přehled⁵¹ společných a rozdílných prvků převzatý od Aillin O'Brien⁵².

	Charles Perrault	bratři Grimmové
Král a královna touží po dítěti.	ano	ano
Žába předpovídá narození dcery.	ne	ano
Dcera se narodí, koná se oslava a dívka se zasnoubena s princem.	ano oslava, ne zasnoubení	ano oslava, ne zasnoubení
Počet víl/ moudrých žen (sudiček)	7 pozváno, 1 nepozvána vily chtějí být kmotry	12 pozváno, 1 nepozvána sudičky
Propůjčené dary	krása, andělský temperament, půvab, tanec, zpěv, hudba	ctnost, krása, bohatství atd.
Kdo vlastní kolovrátek?	stařena	stařena
V kolika letech princezna usne?	15 nebo 16	15
Jako dlouho princezna spí?	100 let	100 let
Je kolem hradu živý plot?	ano	ano
Umírají princové v živém plotě?	ne	ano
Princ přichází zachránit princeznu a plot se mu otevře.	ano	ano
Musí princ s někým bojovat?	ne	ne
Probudí se princezna po princově polibku?	ne, probudí se, když si k ní klekne	ano

⁵⁰ ASHLIMAN, D. L. Sleeping Beauty. Professor D. L. Ashliman [online]. 1998-2013 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.pitt.edu/~dash/type0410.html>

⁵¹ přehled byl přeložen autorkou této práce, byly vybrány jen některé prvky

⁵² O'BRIEN, Aillin. Comparison of three versions. Three versions of Sleeping Beauty [online]. 2005 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.latrobe.edu.au/childlit/Scholarship/SBPresentation/comparison.html>

12 Závěr

Tato bakalářská práce byla koncipována tak, aby poskytovala co nejkomplexnější pohled na pohádku jako literární žánr. V tom je její síla i slabina zároveň. Bylo zmíněno mnoho okruhů, v rámci kterých pohádky můžeme zkoumat, zároveň však žádnému z nich nebyla věnována detailní pozornost. Z tohoto důvodu byly o to pečlivěji vybírány zdroje informací, ve kterých čtenář může dohledat a podrobněji prozkoumat vybranou sféru. Použité zdroje jsou tak vlastně další součástí této práce, která čtenáře seznamuje s literaturou, která se tomuto žánru věnuje.

Komparatistická část pro mě byla tou nejzajímavější a také nejtěžší. Při hledání různých studií na toto téma mi byla největší překážkou jejich jazyková rozmanitost. Proto jsem vycházela z anglických textů nebo překladů. Podle mého názoru se s variantami pohádek setkáváme denně, přesto často nevíme, kde je jejich původ. Mállokdo také tuší, že některé pohádky jsou vlastně reálné příběhy zaznamenané např. v kronikách. Když se čtenář zamyslí nad tím, co o pohádce vlastně ví, zjistí, že má sice dostatek jednotlivých informací, ale nezná jejich kontext. Ten je přitom velmi důležitý a ovlivňuje náš pohled nejen na jednotlivé pohádky, ale také na jejich smysl a význam v našem životě. I to bylo cílem této bakalářské práce, seznámit s informacemi a propojit je do kontextu.

13 Praktická část

Výzkum výskytu vybraných lidových pohádek v knihovnách

13.1 Východiska šetření

Tento výzkum bude proveden na základě výsledků sociologické studie nazvané „*Jak čtou české děti*“, která byla zpracována společností Gabal, Analysis & Consulting za finanční podpory společnosti Investorská-inženýrská a.s. roku 2002. Ta prokázala, že děti pro výběr knih používají knihovny domácí, školní a veřejné. Z 1092 dotázaných dětí ve věku 10-14 let má 91% knihovnu ve své obci, 48% do ní pravidelně chodí. 71% dětí má knihovnu také ve své škole, pravidelně ji navštěvuje 45% dětí.

Z výsledků tohoto výzkumu je jasně patrné, že knihovny mají pro děti velký význam.

Dalším výzkumem důležitým pro tuto práci je anketa uspořádaná knihkupeckým řetězcem Kanzelsberger a nakladatelstvím Mladá fronta. Ta určila jako nejsilnější skupinu čtenářů děti ve věku 7-8let a poté děti ve věku 10let. Tato anketa probíhala v síti prodejen roku 2008.

Pokud se podíváme na věkovou kategorii čtenářů, vidíme, že zejména děti ve věku 7-8 let jsou skupinou čtoucí právě pohádky.

Jedním z podkladů výzkumu variant lidových pohádek v knihovnách je samozřejmě i tato bakalářská práce, která nás s jednotlivými variantami a sběrateli lidových pohádek seznamuje.

13.2 Přístup a použité metody

Pro toto šetření je zvolen kvalitativní výzkum. Jako hlavní metoda bude použita obsahová analýza. Doplňující metodou budou rozhovory v rodinách.

Pro zkoumání jsou vybrány tyto knihovny:

Veřejné:

- Městská knihovna Benešov (Malé náměstí 1700, Benešov, 256 01)
- Městská knihovna Tábor (Jiráskova 1775, Tábor, 39001)
- Národní knihovna České republiky (Klementinum 190, Praha 1, 110 00)

Školní:

- ZŠ J. Š. Baara České Budějovice (Jírovцова 967/9a, České Budějovice 3, 37001)
- ZŠ Dukelská (Dukelská 11, České Budějovice, 370 01)
- ZŠ Čerčany (Sokolská 180, Čerčany, 25722)

Domácí

13.3 Cíl a výzkumná šetření

Cílem je vyhledat varianty vybraných lidových pohádek ve výše uvedených knihovnách. Srovnat, jak se jejich nabídka mění, které varianty upřednostňují, případně jak moc se knihovny řídí novodobými trendy.

Výzkumné otázky:

- Jaké varianty Popelky, Červené karkulky, Šípkové Růženky, Jeníčka a Mařenky a Sněhurky nabízí zkoumané knihovny?
- Jaké varianty Popelky, Červené karkulky, Šípkové Růženky, Jeníčka a Mařenky a Sněhurky jsou nejrozšířenější?
- Jaké sbírky lidových pohádek a kterých autorů knihovny nabízejí?
- Volí knihovny klasická vydání pohádek nebo jejich modernější verze?
- Jak se liší nabídka knihoven školních, veřejných a domácích?

13.4 Knihovny veřejné

Městská knihovna Benešov (Malé náměstí 1700, Benešov, 256 01)

Popelka

- BŘEZINOVÁ, Ivona. *Jak to bylo dál - pokračování sedmi klasických pohádkových příběhů*. 1. vyd. Praha: Viking, 1999, 82 s. ISBN 80-902-5516-7. (obsah⁵³: *Popelka, Sněhurka, Šípková Růženka*)
- GOOL, Van. *Pohádky pro malé princezny*. 1. české vyd. Praha: 2011, 46 s. ISBN 978-80-256-0647-6. (obsah: *Popelka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Šípková Růženka*)
- MÁDROVÁ, Jitka. *Učíme se s pohádkou*. Praha: Junior, 2000, 72 s. ISBN 80-726-7007-7. (obsah: *Sněhurka a sedm trpaslíků, O Popelce, O perníkové chaloupce*)
- MARSOLI, Lisa Ann. *Královské Vánoce*. 1. vyd. Praha: Egmont, 2013, 95 s. ISBN 978-80-252-2804-3.
- NOVÁKOVÁ, Ivana. *Popelka*. Čestlice: Rebo, 2011, 22 s. ISBN 978-80-255-0565-6. - leporelo
- PAVLÍČEK, František. *Tři oříšky pro Popelku: tři filmové pohádky*. 1. vyd. Brno: Atlantis, 2003, 320 s. ISBN 80-710-8243-0.
- PEISERTOVIÁ, Alena. *Pohádkový slabikář: Popelka*. Praha: Fortuna Print, 2005. ISBN 80-732-1166-1. (obsah: *Popelka, Perníková chaloupka*)
- TETOUROVÁ, Marie. *Moje první pohádky*. 1. vyd. Praha: Fragment, 2012. ISBN 978-80-253-1378-7. (obsah: *O Karkulce, O perníkové chaloupce, O Šípkové Růžence, O Popelce*)

veršované verze:

- PILAŘ, Jan. *Popelka*. Praha: Albatros, 1977. - pro děti od 5 let
- VLADISLAV, Jan. *Popelka*. Praha: Artia, 1969. - umělecky převyprávěné libreto N. D. Volkova

---

⁵³ z celkového obsahu knih budou vybírány jen hledané pohádky a jejich varianty, tzn. Popelka, Růženka, Sněhurka, Jeníček a Mařenka a Červená karkulka

verze od Walta Disneyho:

- COHEN, Della. *Popelka*: pohádková knížka pro čtení nahlas. 1. vyd. Překlad Petra Urbanová. Praha: Egmont, 2012, 58 s. ISBN 978-80-252-2111-2.
- DISNEY, Walt. *Popelka*. 1. vyd. Překlad Anetta Balajková. Praha: Egmont, 1995, 112 s. ISBN 80-718-6033-6.
- DISNEY, Walt. *Popelka*. Bratislava: Egmont ČSFR, 1991, 95 s. ISBN 80-713-4070-7.
- DISNEY, Walt. *Popelka a její sen o velkém bále*. 1. vyd. Překlad Petra Křížová. V Praze: Egmont, 2007, 32 s. ISBN 978-80-252-0515-0.
- DISNEY, Walt. *Popelka, Domeček, Pedro*. Bratislava: Egmont ČSFR, 1991, 107 s. ISBN 80-713-4086-3.

dvojjazyčné pohádky:

- GUERRA, Carmen. *O Popelce: Cinderella*. 1. vyd. Překlad Kateřina Radilová. Praha: Sun, 2010, 31 s. ISBN 978-807-3713-379.

Sněhurka

- *Sněhurka a jiné pohádky*. Bratislava: FORTUNA PRINT, 1992, 55 s. Zlatá sbírka pohádek. ISBN 80-852-2437-2.
- BŘEZINOVÁ, Ivona. *Jak to bylo dál - pokračování sedmi klasických pohádkových příběhů*. 1. vyd. Praha: Viking, 1999, 82 s. ISBN 80-902-5516-7. (obsah: *Popelka, Sněhurka, Šípková Růženka*)
- FORMÁNKOVÁ, Věra. *Sněhurka*. 1. vyd. Ilustrace Eva Sýkorová-Pekárková. Plzeň: Nava, 1994, 22 s. ISBN 80-852-5450-6.
- GOOL, Van. *Pohádky pro malé princezny*. 1. české vyd. Praha: 2011, 46 s. ISBN 978-80-256-0647-6. (obsah: *Popelka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Šípková Růženka*)
- MÁDROVÁ, Jitka. *Učíme se s pohádkou*. Praha: Junior, 2000, 72 s. ISBN 80-726-7007-7. (obsah: *Sněhurka a sedm trpaslíků, O Popelce, O perníkové chaloupce*)
- NOVÁKOVÁ. *Sněhurka*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2011, 22 s. ISBN 978-80-255-0563-2. - leporelo

- ŘEZNÍČKOVÁ, Daniela. *Bylo nebylo*. České vyd. Říčany u Prahy: Junior, 2013, 143 s. ISBN 978-80-7267-498-5.

varianty od Walta Disneyho

- DISNEY, Walt. *Sněhurka a sedm trpaslíků*. 2. vyd. Překlad Alena Peisertová. Praha: Egmont, 1993, 95 s. ISBN 80-858-1719-5.

Červená Karkulka

- NOVÁKOVÁ, Ivana. *Červená karkulka*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2011, 22 s. ISBN 978-80-255-0566-3. - leporelo
- PARKÁN, V. *Červená Karkulka a jiné pohádky*. Ilustrace Piero Cattaneo. Bratislava: Fortuna Print, 1991, 55 s. ISBN 80-852-2450-X.
- TETOUROVÁ, Marie. *Moje první pohádky*. 1. vyd. Praha: Fragment, 2012. ISBN 978-80-253-1378-7. (obsah: *O Karkulce, O perníkové chaloupce, O Šípkové Růžence, O Popelce* a jiné)
- ZÁVADOVÁ, Kateřina. *Pohádkový slabikář: Šípková Růženka*. Praha: Fortuna Libri, 2008, 90 s. Jupiter. ISBN 978-80-7321-428-9.

dvojjazyčné:

- GUERRA, Carmen. *O Červené karkulce: Little Red Riding Hood*. 1. vyd. Překlad Kateřina Radilová. Praha: Sun, 2010, 31 s. ISBN 978-807-3713-362.
- ZIÓŁKOWSKA, Dorota a Anita PISAREK. *Červená karkulka: Little Red Riding Hood*. 1. vyd. Překlad Michaela Šťastná. Ilustrace Dorota Fic, Andrzej Hamera, Dominik Samol. Praha: Fragment, 2008, 41 s. ISBN 978-802-5307-434.

Jeníček a Mařenka

- BLAŽEK, Karel. *Perníková chaloupka*. Bratislava: Junior, 1997. ISBN 80-7146-448-1.
- PEISERTOVÁ, Alena. *Pohádkový slabikář: Popelka*. Praha: Fortuna Print, c2005, 90 s. ISBN 80-732-1166-1.
- RENČ, Václav. *Perníková chaloupka*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 1990.

komiksy:

- GRIMM, Jacob Ludwig Karl. *Kreslené pohádky*. 1. vyd. Praha: CooBoo, 2010, 63 s. ISBN 978-80-7447-008-0.

veršované verze:

- JANÁČEK, Milan. *Perníková chaloupka*. 1. vyd. Ústí n. Labem: Severočeské nakladatelství, 1981.
- RENČ, Václav. *Perníková chaloupka*. Ilustrace Jiří Trnka. Praha: Studio trnka, 2012, 32 s. ISBN 978-808-7678-053.
- RENČ, Václav. *Perníková chaloupka*. 6. vyd. Ilustrace Jiří Trnka. Svitavy: Trinitas, 1998, 34 s. ISBN 80-860-3616-2.

dvojjazyčné pohádky:

- ZIÓŁKOWSKA, Dorota a Anita PISAREK. *Perníková chaloupka: Hansel and Gretel*. 1. vyd. Překlad Michaela Šťastná. Ilustrace Dorota Fic, Andrzej Hamera, Dominik Samol. Praha: Fragment, 2008, 41 s. ISBN 978-802-5307-427.

Šípková Růženka

- ANCZYC, Władysław Ludwik, II. Julitta KARWOWSKÁ-WNUCZAKOVÁ a Přeložila Zdenka BERGROVÁ. *Šípková Růženka*. Varšava: Nasza Księgarnia, 1973. ISBN 83-100-8281-9.
- *Šípková Růženka: Evropské pohádky*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1971.
- GOOL, Van. *Pohádky pro malé princezny*. 1. české vyd. Praha: 2011, 46 s. ISBN 978-80-256-0647-6. (obsah: *Popelka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Šípková Růženka*)
- MARSOLI, Lisa Ann. *Královské Vánoce*. 1. vyd. Praha: Egmont, 2013, 95 s. ISBN 978-80-252-2804-3.
- NOVÁKOVÁ, Ivana. *Šípková Růženka*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2011, 22 s. ISBN 978-80-255-0564-9. - leporelo
- PEISERTOVIÁ, Alena. *Pohádkový slabikář: Popelka*. Praha: Fortuna Print, 2005. ISBN 80-732-1166-1. (obsah: *Popelka, Perníková chaloupka*)

- TETOUROVÁ, Marie. *Moje první pohádky*. 1. vyd. Praha: Fragment, 2012. ISBN 978-80-253-1378-7. (obsah: *O Karkulce, O perníkové chaloupce, O Šípkové Růžence, O Popelce* a jiné)

veršované sbírky:

- JELEN, Josef. *Šípková Růženka*. Praha: Albatros, 1979.
- ŽÁČEK, Jiří. *Šípková Růženka*. 1. vyd. Ilustrace Barbora Botková. Praha: Česká televize, 2011, 77 s. ISBN 978-80-7404-079-5.

verze Walta Disneyho:

- DISNEY, Walt. *Na oslavě s princeznami*. 1. vyd. Překlad Marie Jedličková. Praha: Egmont, 2012, 47 s. ISBN 978-80-252-2131-0.
- DISNEY, Walt. *Šípková Růženka*. 1. vyd. Překlad Markéta Černá. Praha: Egmont, 1994, 95 s. ISBN 80-858-1730-6.

Shrnutí

Podle výše nalezených variant Popelky, Červené Karkulky, Jeníčka a Mařenky, Šípkové Růženky a Sněhurky můžeme s jistotou říci, že knihovna v Benešově dává jednoznačně přednost novějším verzím těchto pohádek. Téměř všechny pohádky patří pod jednu edici, tedy např. v rámci edice „Šup do pohádky!“ od Ivany Novákové s ilustracemi Jakuba Šolína vyšly pohádky: Šípková Růženka, Červená Karkulka, Sněhurka i Popelka. V knihovně je k nalezení poměrně dostatek dvojjazyčných pohádek, ačkoli pouze v kombinaci českého a anglického jazyka. I tyto pohádky patří pod jednu edici. Knihovna tedy nakupuje pohádky v sadách. Výrazný počet variant je také od tvůrce Walta Disneyho. Samozřejmě v nabídce nalezneme i klasické pohádky či starší originálnější vydání, ale modernější verze (včetně komiksů) jednoznačně převažují. Pokud bychom měli pohádky rozdělit podle věku čtenářů, kterým jsou určeny, naprostá většina je určena dětem předškolního věku.

Co se týče sběratelů lidových pohádek, největší zastoupení mají *Pohádky bratří Grimmů*, které jsem našla v pěti verzích. Dalších pohádkových knih od těchto autorů bylo šest. Celkem tedy jedenáct knih od jednoho (dvou) autora/ů. Z českých autorů je na prvním místě Karel Jaromír Erben, zejména jeho pohádky *Tři zlaté vlasy děda Vševěda*, *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*, *Pták Ohnivák* či *Zlatovláska*.

Městská knihovna Tábor (Jiráskova 1775, Tábor, 39001)

Popelka

- *Nejkrásnější pohádky o princeznách: s velkými písmenky*. 2. vyd. Překlad David Kasl. Ilustrace Carmen Guerra. Říčany: Sun, 2013, 125 s. ISBN 978-80-7371-589-2.
- *Popelka*. 1. vyd. Editor Kateřina Petrošová. Praha: Sun, 2011, 28 s. ISBN 978-80-7371-380-5.
- *Popelka*. 1. vyd. Překlad Kateřina Petrošová. Praha: Sun, 2011, 12 s. ISBN 978-80-7371-425-3.
- *2 klasické pohádky: velká písmena*. 1. vyd. Překlad Karolína Schwarzová. Praha: Sun, 2008, 29 s. ISBN 978-80-7371-208-2. (obsah: *Popelka*)
- *Stříbrné pohádky pro malé čtenáře*. 1. vyd. Ilustrace Carmen Guerra. Říčany: Sun, 2012, 200 s. ISBN 978-80-7371-474-1. (obsah: *Popelka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Červená karkulka*)
- BŘEZINOVÁ, Ivona. *Jak to bylo dál - pokračování sedmi klasických pohádkových příběhů*. 1. vyd. Praha: Viking, 1999, 82 s. ISBN 80-902-5516-7. (obsah: *Popelka, Sněhurka, Šípková Růženka*)
- BOURGONJON, Jeannine. *Minipohádky: O Popelce*. Bratislava: Slovart Junior, 1992. ISBN 80-7146-067-2.
- BUSQUETS, Carlos. *Bylo nebylo*. Ostrava: Librex, 2003, 48 s. ISBN 80-722-8421-5. (obsah: *Perníková chaloupka, Popelka*)
- DUDEK, Adolf. *O Popelce a jiné pohádky*. 1. vyd. Ostrava: Librex, 2008, 63 s. ISBN 978-80-7228-606-5.
- GUERRA, Carmen. *Pohádky na dobrou noc*. 1. vyd. Praha: Sun. ISBN 978-80-7371-245-7. - leporelo (obsah: *Popelka, Šípková Růženka*)
- GUERRA, Carmen. *Popelka*. 1. vyd. Praha: Sun, 2007, 14 s. ISBN 978-80-7371-116-0.
- KRUTOP, Lee. *Popelka: pohádka v 3D obrazech: pohádkový kolotoč*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2010, 26 s. ISBN 978-80-255-0330-0.
- KUBÁTOVÁ, Marie. *O Popelce*. 1. vyd. Ilustrace Josef Kábrt. Praha: Mladá fronta, 2005, 77 s. ISBN 80-204-1298-0.
- PEISERTOVÁ, Alena. *Pohádkový slabikář: Popelka*. Praha: Fortuna Print, 2005. ISBN 80-732-1166-1.

- PEISERTO VÁ, Alena. *Popelka a jiné pohádky*. Praha: Junior, 2001, 90 s. ISBN 80-726-7046-8.
- PERRAULT, Charles. *Popelka*. 1. vyd. Překlad Magdalena Štolová. Ilustrace Zdeňka Krejčová. Praha: Aventinum, 1997, 43 s. ISBN 80-715-1001-7.
- PILAŘ, Jan. *Popelka*. Praha: Albatros, 1977.
- STEKLAČ, Vojtěch. *Tři oříšky pro Popelku*. V Praze: Malý princ, 2013, 182 s. ISBN 978-80-87754-11-5.
- VALEŠKOVÁ, Květa. *Modrá kniha pohádek*. 1. vyd. Editor Ivana Nováková. Čestlice: Rebo, 2008, 97 s. ISBN 978-80-7234-772-8. (obsah: *Popelka, Červená karkulka, Sněhurka*)
- WINKLEROVÁ, Dana. *Popelka: nejmilejší pohádky*. Ilustrace Julija Selin. Říčany u Prahy: Junior, 2011, 10 s. ISBN 978-80-7267-429-9.
- WINKLEROVÁ, Dana. *Kufřík pohádek na dobrou noc*. Říčany: Junior, 2007. ISBN 978-80-7267-292-9. (obsah: *Popelka, Červená karkulka*)

verze Walta Disneyho:

- COHEN, Della. *Popelka: pohádková knížka pro čtení nahlas*. 1. vyd. Překlad Petra Urbanová. Praha: Egmont, 2012, 58 s. ISBN 978-80-252-2111-2.
- DISNEY, Walt. *S větrem o závod*. 1. vyd. Překlad Marcela Czesaná. V Praze: Egmont, 2010, 112 s. ISBN 978-80-252-1433-6. (obsah: *Popelka, Sněhurka*)
- DISNEY, Walt. *Popelka*. 1. vyd. V Praze: Egmont, 2010, 10 s. ISBN 978-80-252-1651-4.
- MARSOLI, Lisa Ann. *Královské Vánoce*. Vyd. 1. Praha: Egmont, 2013, 95 s. ISBN 978-80-252-2804-3.

dvojjazyčné:

- *Pohádky: zábavná výuka angličtiny*. 1. vyd. Editor Darren Baker. Ilustrace Marcel Klička. Frýdek-Místek: Klára Urbanová, 2003, 51 s. ISBN 80-239-1555-X. (český jazyk - anglický jazyk), (obsah: *Popelka, Sněhurka, Červená karkulka*)
- GESTER, Silke. *Pohádky: Märchen: zábavná výuka němčiny*. Vyd. 1. Ostrava: Klaris, 2008, 60 s. ISBN 978-80-904189-0-5. (český jazyk - německý jazyk), (obsah: *Červená Karkulka, Popelka, Sněhurka, Jeníček a Mařenka*)

- JARMAN, Julia. *Cinderella: Popelka*. 1. vyd. Ilustrace Galia Bernstein. V Brně: Edika, 2012, 32 s. ISBN 978-80-266-0135-7. (český jazyk - anglický jazyk)

pohádky bratří Grimmů:

- DENKOVÁ, Melita. *Popelka a další pohádky bratří Grimmů*. 1. vyd. Ilustrace Markéta Prachatická. Praha: Knižní klub, 2004, 213 s. ISBN 80-242-1217-X.

Sněhurka

- *Nejkrásnější pohádky o princeznách: s velkými písmenky*. 2. vyd. Překlad David Kasl. Ilustrace Carmen Guerra. Říčany: Sun, 2013, 125 s. ISBN 978-80-7371-589-2.
- *2 klasické pohádky: malá písmena*. 1. vyd. Překlad Karolína Schwarzová. Praha: Sun, 2008, 29 s. ISBN 978-80-7371-207-5. (obsah: Sněhurka)
- *Stříbrné pohádky pro malé čtenáře*. 1. vyd. Ilustrace Carmen Guerra. Říčany: Sun, 2012, 200 s. ISBN 978-80-7371-474-1. (obsah: *Popelka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Červená karkulka*)
- *Pohádky: 3D pohádky*. 1. české vyd. Praha: Svojtka, 2009, 62 s. ISBN 978-80-256-0287-4. (obsah: *Červená karkulka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Šípková Růženka, Janíček a Mařenka*)
- *Sněhurka*. 1. vyd. Editor Kateřina Petrošová. Praha: Sun, 2011, 28 s. ISBN 978-80-7371-379-9.
- *Sněhurka*. 1. vyd. Editor Ivana Nováková. Překlad Květa Valešková. Čestlice: Rebo, 2008, 48 s. ISBN 978-80-7234-904-3.
- *Kufřík pohádek do postýlky*. Říčany u Prahy: Junior, 2006, 4 sv. (10, 10, 10, 10 s.). ISBN 80-726-7247-9. (obsah: *Sněhurka a sedm trpaslíků*)
- *Za hory, za doly: pohádky pro nejmenší*. Ostrava: Librex, 2003. ISBN 80-7228-722-3.
- KUBÁLEK, Dušan. *Sněhurka a jiné pohádky*. Bratislava: FORTUNA PRINT, 1992, 55 s. ISBN 80-852-2437-2.
- MACHAČ, Jan. *Sněhurka a jiné pohádky*. Praha: Junior, 2000, 90 s. ISBN 80-726-7011-5.
- VALEŠKOVÁ, Květa. *Modrá kniha pohádek*. 1. vyd. Editor Ivana Nováková. Čestlice: Rebo, 2008, 97 s. ISBN 978-80-7234-772-8. (obsah: *Popelka, Červená karkulka, Sněhurka*)

verze Walta Disneyho:

- DISNEY, Walt. *S větrem o závod*. 1. vyd. Překlad Marcela Czesaná. V Praze: Egmont, 2010, 112 s. ISBN 978-80-252-1433-6. (obsah: *Popelka, Sněhurka*)
- DISNEY, Walt. *Sněhurka a sedm trpaslíků*. 2. vyd. Překlad Marianna Černá. V Praze: Egmont, 2012, 31 s. ISBN 978-80-252-2334-5.
- DISNEY, Walt. *Sněhurka a sedm trpaslíků*. 1. vyd. V Praze: Egmont, 2011, 10 s. ISBN 978-80-252-1788-7.
- DISNEY, Walt. *Sněhurka a sedm trpaslíků*. 1. vyd. V Praze: Egmont, 2007, 63 s. ISBN 978-80-252-0593-8.
- DISNEY, Walt. *Sněhurka a sedm trpaslíků*. 1. vyd. V Praze: Egmont, 2010, 10 s. ISBN 978-80-252-1654-5. - leporelo
- DISNEY, Walt. *Sněhurka a zlaté medvídě*. 1. vyd. V Praze: Egmont, 2008, 23 s. ISBN 978-80-252-0847-2.

dvojjazyčné:

- *Pohádky: zábavná výuka angličtiny*. 1. vyd. Editor Darren Baker. Ilustrace Marcel Klička. Frýdek-Místek: Klára Urbanová, 2003, 51 s. ISBN 80-239-1555-X. (český jazyk - anglický jazyk), (obsah: *Popelka, Sněhurka, Červená karkulka*)
- GESTER, Silke. *Pohádky: Märchen: zábavná výuka němčiny*. Vyd. 1. Ostrava: Klaris, 2008, 60 s. ISBN 978-80-904189-0-5. (český jazyk - německý jazyk), (obsah: *Červená Karkulka, Popelka, Sněhurka, Jeníček a Mařenka*)

pohádky bratří Grimmů:

- GRIMM, Jacob Ludwig Karl. *Sněhurka*. Ilustrace Zdeňka Krejčová. Praha: Aventinum, 1998, 46 s. ISBN 80-715-1038-6.

Červená Karkulka

- *Červená karkulka*. 1. vyd. Editor Ivana Nováková. Překlad Květa Valešková. Čestlice: Rebo, 2008, 48 s. ISBN 978-80-7234-903-6.
- *Červená Karkulka*. 1. vyd. Ostrava: Librex, 2002, 20 s. ISBN 80-722-8352-9.
- *12 nejmenších pohádek: 12 obrázkových sešitů*. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-53-71-12. (obsah: *O červené Karkulce, O perníkové chaloupce, Šípková Růženka*)

- *Říkadla a pohádky*. 1. vyd. Editor Gabriela Kopcová. Ilustrace Ludmila Šnajderová. Třebíč: Akcent, 2011. ISBN 978-80-7268-865-4.
- *Pohádky pro nejmenší*. 1. vyd. Editor Gabriela Kopcová. Ilustrace Ludmila Šnajderová. Třebíč: Akcent, 2011, 53 s. ISBN 978-80-7268-863-0.
- *Za hory, za doly: pohádky pro nejmenší*. Ostrava: Librex, 2003. ISBN 80-7228-722-3.
- MARSOLI, Lisa Ann. *Královské Vánoce*. 1. vyd. Praha: Egmont, 2013, 95 s. ISBN 978-80-252-2804-3. (obsah: *Červená karkulka, Šípková Růženka*)
- NOVÁKOVÁ, J. *Červená karkulka*. Ústí nad Labem: Severočeské nakladatelství, 1978.
- VALEŠKOVÁ, Květa. *Modrá kniha pohádek*. 1. vyd. Editor Ivana Nováková. Čestlice: Rebo, 2008, 97 s. ISBN 978-80-7234-772-8. (obsah: *Popelka, Červená karkulka, Sněhurka*)
- WINKLEROVÁ, Dana. *Kufřík pohádek na dobrou noc*. Říčany: Junior, 2007. ISBN 978-80-7267-292-9. (obsah: *Popelka, Červená karkulka*)
- ZÁVADOVÁ, Kateřina. *Pohádkový slabikář: Šípková Růženka*. Praha: Fortuna Libri, 2008. ISBN 978-80-7321-428-9.

dvojjazyčné:

- *Červená Karkulka a další známé pohádky: Little Red Riding Hood and other famous fairy tales*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2011, 125 s. ISBN 978-80-251-3764-2.
- *Pohádky: zábavná výuka angličtiny*. 1. vyd. Editor Darren Baker. Ilustrace Marcel Klička. Frýdek-Místek: Klára Urbanová, 2003, [51] s. ISBN 80-239-1555-X. (český jazyk - anglický jazyk), (obsah: *Popelka, Sněhurka, Červená karkulka*)
- GESTER, Silke. *Pohádky: Märchen: zábavná výuka němčiny*. Vyd. 1. Ostrava: Klaris, 2008, 60 s. ISBN 978-80-904189-0-5. (český jazyk - německý jazyk)
- ZIÓŁKOWSKA, Dorota a Anita PISAREK. *Červená karkulka: Little Red Riding Hood*. 1. vyd. Překlad Michaela Šťastná. Ilustrace Dorota Fic, Andrzej Hamera, Dominik Samol. Praha: Fragment, 2008, 41 s. ISBN 978-802-5307-434.

Jeníček a Mařenka

- *12 nejmenších pohádek: 12 obrázkových sešitů*. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-53-71-12. (obsah: *O červené Karkulce, O perníkové chaloupce, Šípková Růženka*)
- *Pohádky: 3D pohádky*. 1. české vyd. Praha: Svojtka, 2009, 62 s. ISBN 978-80-256-0287-4. (obsah: *Červená karkulka, Sněhurka a sedm trpaslíků, Šípková Růženka, Janíček a Mařenka*)
- *Perníková chaloupka*. 1. vyd. Ostrava: Librex, 2002, 20 s. ISBN 80-722-8353-7.
- PEISERTOVÁ, Alena. *Pohádkový slabikář: Popelka*. Praha: Fortuna Print, 2005. ISBN 80-732-1166-1.
- RENČ, Václav. *Perníková chaloupka*. Ilustrace Jiří Trnka. Svitavy: Trinitas, 1998, 34 s. ISBN 80-860-3616-2.
- RENČ, Václav. *Perníková chaloupka*. Praha: Vyšehrad, 1990USQUETS, Carlos. *Bylo nebylo*. Ostrava: Librex, 2003, 48 s. ISBN 80-722-8421-5. (obsah: *Perníková chaloupka, Popelka*)

dvojazyčné:

- *Jeníček a Mařenka a další známé pohádky: Hansel and Grethel and other famous fairy tales*. 1. vyd. Editor Daniela Bísková. Překlad Lucie Poslušná. Brno: Computer Press, 2011, 137 s. ISBN 978-802-5137-659.
- *Pohádky: zábavná výuka angličtiny*. 1. vyd. Editor Darren Baker. Ilustrace Marcel Klička. Frýdek-Místek: Klára Urbanová, 2003, 51 s. ISBN 80-239-1555-X. (český jazyk - anglický jazyk), (obsah: *Popelka, Sněhurka, Červená karkulka*)
- GESTER, Silke. *Pohádky: Märchen: zábavná výuka němčiny*. Vyd. 1. Ostrava: Klaris, 2008, 60 s. ISBN 978-80-904189-0-5. (český jazyk - německý jazyk), (obsah: *Červená Karkulka, Popelka, Sněhurka, Jeníček a Mařenka*)
- ZIÓŁKOWSKA, Dorota a Anita PISAREK. *Perníková chaloupka: Hansel and Gretel*. 1. vyd. Překlad Michaela Šťastná. Ilustrace Dorota Fic, Andrzej Hamera, Dominik Samol. Praha: Fragment, 2008, 41 s. ISBN 978-802-5307-427.

pohádky bratří Grimmů:

- GRIMM, Jacob Ludwig Karl, Wilhelm Karl GRIMM a Vratislav ŠŤOVÍČEK. *Perníková chaloupka*. Ilustrace Dagmar Košková. Praha: Aventinum, 1998, 48 s. ISBN 80-715-1040-8.

Šípková Růženka

- *2 klasické pohádky: malá písmena*. 1. vyd. Překlad Karolína Schwarzová. Praha: Sun, 2008, 29 s. ISBN 978-80-7371-206-8.
- *Nejkrásnější pohádky o princeznách*. Překlad David Kasl. Ilustrace Carmen Guerra. Říčany: Sun, 2013, 125 s. ISBN 978-80-7371-589-2.
- *12 nejmenších pohádek: 12 obrázkových sešitů*. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-53-71-12. (obsah: *O červené Karkulce, O perníkové chaloupce, Šípková Růženka*)
- *Šípková Růženka a jiné pohádky*. Praha: Junior, 1999, 90 s. ISBN 80-860-9091-4.
- BŘEZINOVÁ, Ivona. *Jak to bylo dál - pokračování sedmi klasických pohádkových příběhů*. 1. vyd. Praha: Viking, 1999, 82 s. ISBN 80-902-5516-7. (obsah: *Popelka, Sněhurka, Šípková Růženka*)
- BUSQUETS, Carlos. *Byl jeden král*. 1. vyd. Ostrava: Librex, 2003, 48 s. ISBN 80-722-8420-7.
- FISCHEROVÁ-KVĚCHOVÁ, Marie a Alena PEISERTOVÁ. *Šípková Růženka*. Praha: Albatros, 2003, 14 s. ISBN 80-000-0955-2.
- GUERRA, Carmen. *Pohádky na dobrou noc*. 1. vyd. Sun, 2008. ISBN 978-80-7371-245-7.
- GUERRA, Carmen. *Šípková Růženka*. 1. vyd. Praha: Sun, 2007, 14 s. ISBN 978-80-7371-115-3.
- MARSOLI, Lisa Ann. *Královské Vánoce*. 1. vyd. Praha: Egmont, 2013, 95 s. ISBN 978-80-252-2804-3. (obsah: *Červená karkulka, Šípková Růženka*)
- TYCHTL, Petr. *Šípková Růženka*. Ilustrace Marcela Walterová. Praha: XYZ, 2010, 12 s. ISBN 978-80-7388-385-0. - leporelo

komiks:

- ŽÁČEK, Jiří. *Šípková Růženka*. Vyd. 1. Ilustrace Barbora Botková. Praha: Česká televize, 2011, 77 s. ISBN 978-80-7404-079-5.

dvojazyčné:

- *Sleeping beauty*. London: Usborne, 2003. ISBN 9781409564331. (český jazyk - anglický jazyk)

verze Walta Disneyho

- DISNEY, Walt. *Na oslavě s princeznami*. 1. vyd. Překlad Marie Jedličková. V Praze: Egmont, 2012, 47 s. ISBN 978-80-252-2131-0.
- DISNEY, Walt. *Šípková Růženka*. 1. vyd. V Praze: Egmont, 2007, 64 s. ISBN 978-80-252-0594-5.
- DISNEY, Walt. *Šípková Růženka*. 1. vyd. V Praze: Egmont, 2004, 64 s. ISBN 80-252-0080-9.

Shrnutí

Městská knihovna v Táboře je nabídkou knih velmi podobná knihovně v Benešově. Přesto lze najít několik rozdílů. Jedním z nejmarkantnějších i pro návštěvníky knihovny, je propracovanější online katalog. Dalším rozdílem je bohatší nabídka dvojazyčných knih, zejména co se týče i jazyka německého. Pohádkové publikace v této knihovně jsou stejně jako v Benešově určeny především čtenářům předškolního věku, najdeme zde ale i tituly určené pro děti starší. Totéž platí i o dvojazyčných knihách, mezi kterými nalezneme i knihy pro pokročilejší studenty daných jazyků. Mezi nejčastěji vyskytovanými autory lidových pohádek jsou opět bratři Grimmové, Božena Němcová a Karel Jaromír Erben.

Národní knihovna České republiky (Klementinum 190, Praha 1, 110 00)

Národní knihovna je rozdělena do oddělení podle nabízených žánrů. Každé oddělení je velmi rozsáhlé, proto není možné v rámci této bakalářské práce analyzovat každou jednu pohádkovou knihu. Z tohoto důvodu bude provedeno srovnání bez uvádění konkrétních příkladů.

V knihovně nalezneme obrovské množství různých variant v tomto výzkumu vyhledávaných pohádek. Od klasických verzí bratří Grimmů, přes leporela, slabikáře komiksy až po novodobé verze Walta Disneyho. Pro srovnání - všechny knihy nalezené v Benešově i v Táboře nalezneme i zde. Dvojazyčné knihy jsou bohatě zastoupené v anglickém, německém, ruském a španělském jazyce, a to pro nejmladší čtenáře i pro pokročilé studenty cizích jazyků. Zajímavým objevem bylo také mnoho veršovaných pohádek. Národní knihovna je tedy jednoznačně nejobjektivnější, co se týče výběru nabízených publikací.

13.5 Knihovny školní

ZŠ J. Š. Baara České Budějovice (Jírovцова 967/9a, České Budějovice 3, 37001)

Knihovna této základní školy je právě v „rekonstrukci“. Dostala nové vedení v podobě místní učitelky českého jazyka, která se snaží poněkud zapomenutou knihovnu postupně doplňovat a modernizovat. Přesto je zde už nyní mnoho zajímavých provedení lidových pohádek, všechny jsou však ve sbornících.

- GRIMM, Jacob a Wilhelm GRIMM. *Pohádky bratří Grimmů*. Praha: Albatros, 1985.

Z hledaných pohádek obsahuje tato kniha všechny - *Červená karkulka, Jeníček a Mařenka, Šípková Růženka, Sněhurka i Popelka*.

- HORÁK, Jiří. *Český Honza*. Praha: Albatros, 1979.

Tuto knihu uvádím jako důkaz možné variability pohádky o Honzovi, mezi nimiž najdeme i pohádku *Jan a Popelka*.

- NĚMCOVÁ, Božena. *Báchorky*. Praha: SPN, 1958.

Zde nalezneme jednu z verzí Popelky, Němcovou nazvanou *O třech sestřích*.

- NĚMCOVÁ, Božena a Karel Jaromír ERBEN. *Pohádky*. Praha: Albatros, 1996.

Z hledaných pohádek obsahuje pohádku *Sněhurka* (Erben) a pohádku *O Jeníčkově a Mařence* (Němcová).

- PERRAULT, Charles a František HRUBÍN. *Pohádky matky husy*. Praha: Albatros, 1989.

V této sbírce nalezneme *Červenou karkulku a Popelku - aneb Skleněný střevíček*.

Ačkoli v následujících sbírkách nejsou obsaženy hledané pohádky, dle mého uvážení je zajímavé je zmínit také:

- HORÁK, Jiří, Stanislava HORÁKOVÁ, Rudolf LUŽÍK, Hana PRAŽÁKOVÁ a Vladislav STANOVSKÝ. *Z ošatky carevny pohádky*. Praha: Roh, 1969.

Tato kniha představuje lidové pohádky z Ruska, Ukrajiny, a Bílé Rusi

- ERBEN, Karel Jaromír. *Byl jeden král*. Ilustrace Helena Zmatlíková. V Praze: Artur, 1998, 91 s. ISBN 80-902-0285-3.

ZŠ Dukelská (Dukelská 11, České Budějovice, 370 01)

Výhodou této školy je, že má svou knihovnici, která se stará pouze o knihovnu a nemusí dělit čas také mezi učení a další povinnosti učitele. Na knihovně je to znát, je moderní s velmi bohatým výběrem knih - ať už těch pohádkových či klasické literatury. Bohužel, takto vybavené knihovny jsou spíše výjimkou, neboť školy nemají speciální personál ani finanční prostředky pro vlastní knihovnu.

- GRIMM, Jacob a Wilhelm GRIMM. *Pohádky bratří Grimmů*. Praha: Albatros, 1985.
- HORÁK, Jiří. *Český Honza*. Praha: Albatros, 1979.

Tyto dvě publikace byly nalezeny také v knihovně ZŠ J. Š. Baara.

- FORMÁČKOVÁ, Marie. *Nejkrásnější filmové pohádky*. V Praze: XYZ, 2009, 391 s. ISBN 978-80-7388-284-6.

V této knize nalezneme mnoho zfilmovaných pohádek, z hledaných pohádek obsahuje: *Tři oříšky pro Popelku aneb O Popelce, Jak se budí princezny aneb O Šípkové Růžence*.

- ŠLAJER, Josef. *Povídám pohádku...* Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1956.

Zde nalezneme z hledaných pohádek *O perníkové chaloupce* od Boženy Němcové.

- *O trpaslících: z pokladů našich a světových pohádkářů*. Praha: Albatros, 1996.

Tato kniha obsahuje pohádku *O Sněhurce* (zpracoval F. Hrubín).

- *Popelka a jiné pohádky*. Bratislava: Fortuna Print, 1992, 55 s. ISBN 80-852-2438-0.

Zde jsou zpracovány pohádky *Popelka* a *Sněhurka*.

- *Kouzelný svět pohádek*. Martin: Martis, 1991, 70 s. ISBN 80-852-8605-X.

Obsahuje pohádku *Jeníček a Mařenka*.

- FELDEK, Ľubomír. *Velká kniha slovenských pohádek*. Překlad Jana Štroblová. Ilustrace Peter Uchnár. Praha: Reader's Digest Výběr, 2004, 335 s. ISBN 80-861-9686-0.

Tato kniha je unikátní nejen svým zaměřením na slovenské pohádky vůbec, ale i hned dvěma verzemi příběhu o Popelce - v dívčí i chlapecké verzi. Pohádky se jmenují *Popelka* a *Popelák Ošklivák*.

- NĚMCOVÁ, Božena a Jaroslav SEIFERT. *Mahulena, krásná panna*. Praha: Albatros, 1985.

Další publikací se slovenskými pohádkami je sbírka pohádek od Boženy Němcové, kterou převyprávěl Jaroslav Seifert. Sloužila jako školní četba na základních školách. Obsahuje pohádku *O Popelce*.

V následujících knihách nebyly nalezeny hledané pohádky, ale jsou to významní zástupci lidových pohádek, mají zde tedy i ony své místo.

- NĚMCOVÁ, Božena, [ilustrace Marie LACIGOVÁ]. *Princ Bajaja a jiné pohádky*. 1. vyd. Vimperk: Nava, 1991. ISBN 80-852-5406-9.
- PSŮTKOVÁ, Zdeňka. *Krása nesmírná: Ruské lidové pohádky vyprávěné I. Karnauchovovou*. 7. vyd. Praha: Lidové nakladatelství, 1981.

ZŠ Čerčany (Sokolská 180, Čerčany, 25722)

O knihovnu na Základní škole Čerčany se stará družinářka, která se snaží nabízený výběr knih co nejvíce modernizovat. Po nahlédnutí do publikací o lidových pohádkách jsem zde našla velmi vzácné knihy, které díky většímu zájmu o současné trendy upadají v zapomnění. Proto je zde zmíním také, i když neobsahují pohádky, které byly stanoveny na počátku výzkumu.

Všechny tyto knihy byly nalezeny i v předchozích knihovnách.

- GRIMM, Jacob a Wilhelm GRIMM. *Pohádky bratří Grimmů*. Praha: Albatros, 1985.
- HORÁK, Jiří. *Český Honza*. Praha: Albatros, 1979.
- NĚMCOVÁ, Božena. *Báchorky*. Praha: SPN, 1958.

Následují knihy, které jsou ve školních knihovnách ojedinělé.

- DOBŠINSKÝ, Pavel. *Slovenské pohádky*. Bratislava: Mladé letá, 1971.

I zde najdeme chlapeckou verzi Popelky *Popeláčka*.

Další sbírky lidových pohádek, které však neobsahují hledané pohádky:

- ČERNÁ, Zlata a Miroslav NOVÁK. *Prodaný sen: Japonské pohádky*. Praha: Albatros, 1973.
- GAJA, Vojtěch. *Čertovské pohádky*. Praha: Svoboda, 1978

Obsahuje pohádky vybrané z lidových sbírek Lotyšska a Litvy.

- HORÁK, Jiří. *Čarodějná mošna*. Praha: Albatros, 1981.
- KLEMENTOVÁ, D. *Šípková Růženka: Evropské pohádky*. Praha: Albatros, 1971.

- KOCOUREK, Vítězslav. *Za pohádkou kolem světa: Pohádky národů celého světa*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1967.
- MAREK, Jiří. *Nejkrásnější zahrada indické pohádky*. Praha: Československý spisovatel, 1979.

Shrnutí

Školní knihovny jsou velmi omezené rozpočtem školy, takže modernější vydání či verze lidových pohádek nalezneme jen výjimečně. Základ tedy tvoří knihy starší, které jsou však o to vzácnější. Podle výše provedené analýzy pohádkových publikací je na první pohled znatelné, že nejvíce objevovanou pohádkou je Popelka ve všech možných variantách. Všechny knihovny mají ve své nabídce také pohádky bratří Grimmů, která tvoří úplný základ každé knihovny. Co se týče sběratelů lidové slovesnosti, nejčastěji se vyskytují díla K. J. Erbena a B. Němcové. Ve školních knihovnách se setkáváme i s dalšími, kteří ve veřejných knihovnách nejsou tolik k nalezení - např. J. Š. Kubín, P. Dobšinský a další. Nevýhodou školních knihoven je také častý nedostatek prostor, takže spíše než jednopohádkové knihy jsou nakupovány a nabízeny sbírky pohádek.

13.6 Domácí knihovny

Domácí knihovny „obyčejných lidí“ jsou pro tento výzkum velmi důležité. Veřejné a školní knihovny jsou instituce tvořené pro širší veřejnost, musí být co nejvíce objektivní ve své nabídce. Co se ale líbí lidem natolik, že si knihy pořídí domů a čtou je svým dětem? Jaký mají vůbec lidé názor na pohádky?

Byly vybrány čtyři rodiny (náhodně), jejichž členové byli ochotní odpovědět na několik otázek. Základní otázky a odpovědi z rozhovorů jsou uváděny ve zkrácené verzi.

Rozhovor č. 1 - Zde odpovídala matka dnes dvaadvacetileté dcery.

Jaké pohádky máte ve své knihovně?

Bývalo jich mnoho, vzpomínám si na pohádky Boženy Němcové či Josefa Lady.

Odkud jste je měla?

Koupili mi je rodiče.

Vyprávěli Vám rodiče pohádky?

Ano, rodiče mi pohádky četli, babička vyprávěla z paměti, klasické i vymyšlené.

Četla jste pohádky své dceři?

Nečetla, ale předčítal jí dědeček.

Vzpomenete si, které pohádky měla Vaše dcera nejraději?

Příběhy s Krtečkem, klasické pohádky všechny, zejména ty s princeznami.

Pokud byste šla koupit pohádku dnes, hledala byste klasické lidové pohádky nebo autorské?

Asi ty klasické.

Jaký máte názor na stále oblíbenější pohádky na digitálních nosičích?

Myslím, že pro děti mohou mít stejný přínos jako pohádky čtené, ty v digitální verzi je navíc baví více.

Rozhovor č. 2 - Dotazovaná má 3 děti: 2 syny – 22 a 5 let, dceru 19 let.

Jaké pohádky máte ve své knihovně?

O Budulínkovi, O Koblížkovi, Smolíček Pacholíček, O perníkové chaloupce.

Odkud je máte?

Ze svého dětství, od svého nejstaršího syna (abych mohla číst nejmladšímu synovi).

Vyprávěli Vám rodiče pohádky?

Rodiče mi četli.

A Vy svým dětem?

Svým dětem jsem četla i vyprávěla, a to přibližně ve stejném poměru a míře, co se množství zastoupení týká – oboje má své kouzlo a význam. Nejvíce staršímu synovi, nejmladší syn (5 let) už o čtené pohádky příliš nestojí. Četla jsem pohádky převážně lidové, ale i nějaké autorské – těch bylo méně.

Vzpomenete si, které pohádky byly u Vašich dětí nejoblíbenější?

O Červené Karkulce – to byla oblíbená pohádka mé dcery, O perníkové chaloupce – to je oblíbená pohádka mého nejmladšího syna. Nikdy mi neřekli, proč se jim zrovna tyto pohádky líbily, avšak domnívám se, že se vžívali do situací hlavních hrdinů, kteří jim byli blízcí svou podobností jim samým – přibližně stejný věk, byly to děti jako oni...

Pokud byste šla koupit pohádku dnes, hledala byste klasické lidové pohádky nebo autorské?

Spíše bych se orientovala na klasickou lidovou pohádku, poněvadž si myslím, že je pro děti srozumitelnější a v mnohém poučná. Vybrala bych knihu s obrázky – děti se při čtení rády dívají na obrázky v knize, možná to podněcuje jejich zájem o knihu a dokresluje čtený příběh.

Jaký máte názor na stále oblíbenější pohádky na digitálních nosičích?

Domnívám se, že stejné nejsou. Knižní podoba je lepší – dle mého názoru dochází k většímu kontaktu dítěte s rodičem, navíc dítě slyší známý hlas, což poutá jeho pozornost, a lépe se tak učí a vnímá jazyk a řeč.

Rozhovor č. 3 - Zde odpovídala matka dvaadvacetileté dcery a pětiletého syna. Stejný rozhovor absolvovala také jejich babička, můžeme tedy porovnat, jak se liší názory a zkušenosti ve dvou generacích.

Jaké pohádky máte ve své knihovně?

Matka: *Spoustu. Od Boženy Němcové (Staré české báje a pověsti), Josefa Lady (Bubáci a hastrmani, O chytré kmotře lišce), Čapek (Dášeňka), Václav Čtvrtek (Rumcajs, Manka, Cipísek), Jan Karafiát (Broučci), a spoustu dalších.*

Babička: *Už žádné, všechny jsme rozdali rodinám s malými dětmi.*

Odkud je máte?

Matka: *Některé jsme dostali, jiné podědili a spoustu jich máme z našeho dětství.*

Babička: *Hlavně od příbuzných a také ze svého dětství, kdy jsme je dostávali.*

Vyprávěli Vám rodiče pohádky?

Matka: *Ano, četli i vyprávěli.*

Babička: *Ano, spíš vyprávěli, ale i četli. Moc knížek jsme neměli, byl to pro nás zbytečný výdaj, když jsem byla malá. Nebyli jsme zrovna bohatí.*

A Vy svým dětem?

Matka: *Ano, samozřejmě. Lidové i autorské. Já spíše čtu, ale občas se nevyhnu vyprávění pohádka vlastními slovy nebo úplně nové, můj malý syn to občas vyžaduje.*

Babička: *Ano, měli jsme to rádi my i oni. Myslím, že hlavně lidové. Já jim hlavně četla.*

Vzpomenete si, které pohádky byly u Vašich dětí nejoblíbenější?

Matka: *Krteček (syn), O chytré kmořce lišce, Sněhurka, Popelka, Šípková Růženka a spousta dalších, ale neřekli mi proč tuhle, prostě je měli rádi.*

Babička: *Rumcajs, Cipísek a Manka, také různé princezny, jako Šípková Růženka, Zlatovláska a tak. Nevím proč, prostě je měli rádi.*

Pokud byste šla koupit pohádku dnes, hledala byste klasické lidové pohádky nebo autorské?

Matka: *Chodím kupovat knížky a většinou to jsou ty, co doma ještě nemáme, takže spíše autorské. Takové ty o pohádkách v televizi, jako jsou knížky o Autech, o letadlech a podobně. Lidových už máme mnoho.*

Babička: *Knížky už nekupuju, ale kdybych šla, asi bych chtěla něco nového, protože starých pohádek má spousta našich známých nebo příbuzných. A když už, určitě nějaké jednoduché hezké dětské příběhy, takže asi ty vymyšlené.*

Jaký máte názor na stále oblíbenější pohádky na digitálních nosičích?

Matka: *Není to ono. Pohádky v knížce mají své kouzlo, ale třeba Maxipes Fík nebo Pat a Mat jsou hezké a ráda je pustím dítěti.*

Babička: *Lepší jsou určitě knížky. Dneska děti jen koukají do televize nebo počítače a už skoro nevědí, že existují knihy. Ale některé pohádky v televizi jsou samozřejmě hezké a sama se na ně ráda podívám.*

Rozhovor č. 4 - Dotazovaná má dvě dcery - 18 a 22 let.

Jaké pohádky máte ve své knihovně?

Je jich opravdu mnoho. Nejsou však v knihovně, na tu nemáme místo. Máme je však uložené v krabicích ve sklepě, kde čekají na další generaci. Najdou se tam klasické sbírky lidových pohádek, Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, i ty moderní od Andersena a mnoha dalších.

Odkud je máte?

Většinu jsem kupovala já, na četbě dětem jsem si zakládala. Několik starších pohádek má můj manžel s dětství, já jako dítě moc pohádek neměla, a to, co jsem měla, matka rozdala dál.

Vyprávěli Vám rodiče pohádky?

Ano, matka mi vyprávěla, babička taky.

A Vy svým dětem?

Ano velmi, držela jsem se ale spíše čtení pohádek, na vymýšlení měly moje dcery babičky.

Vzpomenete si, které pohádky byly u Vašich dětí nejoblíbenější?

Pamatuji si, že starší dcera měla ráda pohádkovou sbírku z dětství mého manžela, ale už si nevzpomenu na název. Byly to velmi staré pohádky o nějakých trpaslících. Oblíbené byly i princeznovské pohádky, u mladší dcery spíše než pohádky vítězily dobrodružné příběhy. Každopádně nejčastěji žádaná pohádky (od babičky) byla Sůl nad zlato.

Pokud byste šla koupit pohádku dnes, hledala byste klasické lidové pohádky nebo autorské?

To je těžké. Klasická vydání lidových pohádek jsou často zastaralá, kdežto moderní pohádky jsou dětem více přizpůsobeny. Já bych asi volila lidovou pohádku a přepracovanou do modernější verze.

Jaký máte názor na stále oblíbenější pohádky na digitálních nosičích?

Jednoznačně volím knihu. Myslím si, že si z ní dítě vezme více než při poslouchání či pozorování obrázků. Důležité je také to, že vypráví někdo jim blízký, někdo, kdo s nimi ten vztah prožívá, to jim televize nebo video nedá. To ale neznamená, že různá vyprávění na kazetách či pohádky z televize zavrhuji. Myslím, že by to měla být spíše doplňková zábava k četbě.

Shrnutí

Jak je vidět, není jednoznačný názor na to, co je dobré a co špatné. Každý vnímá pohádky jinak, na čem se ale všichni dotazovaní shodli, je, že děti pohádky zkrátka potřebují, ať už v jakékoli verzi. Dozvěděli jsme se také, že knihy se nevyhazují, ale předávají dál, případně uchovávají pro další generace. Ve veřejných i školních knihovnách je o knihy a čtenářství vůbec malý zájem. V rodinách se ale tradice pohádkového čtení uchovává, což je velmi příjemné zjištění. Možná děti nechtou tolik, kolik bychom si přáli, ale základ mají a mohou se k němu kdykoli vrátit.

13.7 Závěr praktické části

Na začátku tohoto výzkumu byly stanoveny tyto otázky:

- Jaké varianty Popelky, Červené karkulky, Šípkové Růženky, Jeníčka a Mařenky a Sněhurky nabízí zkoumané knihovny?
- Jaké varianty Popelky, Červené karkulky, Šípkové Růženky, Jeníčka a Mařenky a Sněhurky jsou nejrozšířenější?
- Jaké sbírky lidových pohádek a kterých autorů knihovny nabízejí?
- Volí knihovny klasická vydání pohádek nebo jejich modernější verze?
- Jak se liší nabídka knihoven školních, veřejných a domácích?

Varianty jednotlivých pohádek v knihovnách již byly představeny. Výsledkem je, že nejrozšířenější pohádkou je Popelka v mnoha různých verzích. Na druhém místě v pomyslném žebříčku nabízených titulů stojí Šípková Růženka, poté Sněhurka. Je důležité mít na paměti, že tyto výsledky jsou uváděny pouze na základě zkoumání vybraných knihoven. Co se týče sbírek lidových pohádek a jejich autorů, jednoznačně vedou pohádky bratří Grimmů, Erbenovy pohádky a také sbírky Boženy Němcové. Mezi další objevované autory patří J. Š. Kubín či P. Dobšinský.

Zda knihovny volí tradiční či moderní vydání pohádek, záleží na výběru knihovny. Z tohoto výzkumu vyplývá, že veřejné knihovny se spíše řídí trendy a nakupují moderní verze pohádek lidových, ještě více však novodobé pohádky autorské. Školní knihovny naopak poskytují výběr spíše těch klasických lidových pohádek ve starších vydáních. Podle informací ze školních knihoven je však na vině spíše nedostatek financí než lpění na tradičních publikacích. Domácí knihovny jsou velmi rozmanité, záleží na věku majitele a také na složení rodiny (zda má malé děti, dospělé děti, dívky, chlapce apod.)

Nejvýraznější rozdíly knihoven již byly uvedeny při jejich jednotlivých analýzách.

14 Použité zdroje

Knížní:

ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 171 s. ISBN 80-736-7095-X.

ERBEN, Karel Jaromír. *Slovanské pohádky*. Praha: Svoboda, 1974.

ERBEN, Karel Jaromír. *Sto prostonárodních pohádek a pověstí v nářečích původních*. Praha: I.L.Kober, 1865

Hajderová, Darja. *Pohádka o Popelce a její varianty v české a světové literatuře*. Liberec, 2012. bakalářská práce (Bc.). TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI. Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

HRABÁK, Josef. *Literární komparatistika*. 1. vyd. Praha: SPN, 1976.

NIKL, Petr. *Lingvistické pohádky*. 1. vyd. Praha: Meander, 2006, 55 s. Modrý slon. ISBN 80-862-8349-6.

PROPP, Vladimir Jakovlevič, Miroslav ČERVENKA, Hana

ŠMAHELOVÁ. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vydání tohoto souboru 1. Jinočany: H&H, 1999, 98 s. ISBN 80-860-2216-1

TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1992, 171 s. ISBN 80-704-0055-2.

TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1992, 98 s. ISBN 80-704-0055-2.

STREIT, Jakob. *Proč děti potřebují pohádky*. 1. vyd. V Praze: Baltazar, 1992, 79 s. ISBN 80-900-3074-2.

WOLLMAN, Frank. *Slovesnost Slovanů*. Praha: Vesmír, 1928.

Časopisy:

Český lid: sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Red. Čeněk ZÍBRT a Lubor NIEDERLE. Praha: V. Šimáček, 1895, IV., s. 513.

100+1 zahraniční zajímavost: Psychologie- příběhy pro děti. Praha: 100+1, a.s, 2014, č. 3. ISSN 0322-9629.

Internetové zdroje:

Česká Popelka už 30 let boduje v Norsku, pro mnohé tím začínají svátky.

In: *Kultura.idnes* [online]. 2013 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/tri-orisky-pro-popelku-norsko-de4-filmvideo.aspx?c=A131224_094255_filmvideo_hro

DRAHOTOVÁ, Jindřiška. Esperanto: Pohádky ze všech koutů světa. *Esperanto: Pohádky ze všech koutů světa* [online]. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://esperanto.wz.cz/drahotova/pohadky.pdf>

HÁTLOVÁ, Petra. Novinky: Pohádka o Popelce zřejmě pochází z Číny. *Novinky* [online]. 2012 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/deti/288360-pohadka-o-popelce-zrejme-pochazi-z-ciny.html>

Lucifer. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2014, 31. 3. 2014 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lucifer>

MIHULKA, Stanislav. Evoluční příběh Červené karkulky. In: *Osel* [online]. 2013 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.osel.cz/index.php?clanek=7272>

O roli čertů v pohádkách. In: *Bovepul.blog: Literatura* [online]. 2008 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://bovepul.blog.cz/0807/o-rolu-certu-v-pohadkach-2-cast>

STAŇKOVÁ, Lucie. Články.rvp: Pohádky a jejich vliv na psychický vývoj dítěte. In: *Články.rvp* [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/prilohy/10327/pohadky_a_jejich_vliv_na_psychicky_vyvoj_ditete___ke_stazeni.pdf

VONDRÁK, Martin. Littera.uhk. *Metodický list - POPELKA* [online]. 2012 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://littera.uhk.cz/index.php/2012/05/22/metodicky-list-popelka/>

Cizojazyčné zdroje:

HART, Brad. The True Origins and History of Snow White and the Seven Dwarfs - Origins of Snow White. In: *Goodreads* [online]. 2010 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.goodreads.com/story/show/60644-the-true-origins-and-history-of-snow-white-and-the-seven-dwarfs>

O'BRIEN, Aillín. Comparison of three versions. Three versions of Sleeping Beauty [online]. 2005 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.latrobe.edu.au/childlit/Scholarship/SBPresentation/comparison.html>

Sněhurka. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sněhurka>

Textové databáze:

ASHLIMAN, D. L. *Professor D. L. Ashliman* [online]. 2000 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.pitt.edu/~dash/ashliman.html>

ALISHMAN, D. L. Hansel and Gretel: Jacob and Wilhelm Grimm. *Surlalunefairytales* [online]. 2000-2002 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.pitt.edu/~dash/grimm015a.html>

ALISHMAN, D. L. Hansel and Gretel. *Surlalunefairytales* [online]. 2007-2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.pitt.edu/~dash/type0327.html#basile>

STRAKA, Robert a Tomáš MACEK. *Pohádky* [online]. [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.pohadky.org/>